

Täysistunto

Tiistai 19.3.2024 klo 14.00—15.57

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 15.57.

Puhetta johti puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 14.3.2024 antanut hallituksen esityksen HE 16/2024 vp, joka otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 10, 11, 12/2024 vp.

2.3. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 5, 17, 19, 22, 23, 24, 26, 29, 30—35, 40/2024 vp.

2.4. Kansalaisaloitteet

Eduskunnalle on 18.3.2024 toimitettu kansalaisaloite KAA 1/2024 vp: Muutos varhaiskasvatuslain henkilöstön mitoitukseen ja suhdelukujen toteutumiseen. Muutettava laki 540/2018, varhaiskasvatuslaki.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain 2 §:n sekä lastensuojelulain 27 ja 41 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 16/2024 vp

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti on selvitetty tarvetta siirtää sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelyä koskevan lain eli asiakastietolain siirtymäaikoja eteenpäin erityisesti sosiaalihuollon Kanta-palvelun liittymisvelvoitteen osalta ja valmisteltu hallituksen esitys asiakastietolain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettua lakia, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettua lakia ja lastensuojelulakia.

Voimassa olevan asiakastietolain mukainen määräaika sosiaalihuollon palvelunantajan liittymiselle Kanta-palveluihin on syyskuussa 2024. Esityksessä siirtymäaikoja muutettaisiin siten, että sosiaalihuollon liittymisvelvoite Kanta-palveluihin olisi maaliskuussa 2026. Lisäksi terveydenhuollon palvelunantajille ehdotetaan oikeutta luovuttaa potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi välttämättömät tiedot potilaan kanssa sovitulle palvelunantajalle. Tältä osin sääntely vastaisi toiminnallisesti aiempaa potilaslain 13 §:n sääntelyä, jossa potilastietoja on voinut luovuttaa toiselle toimintayksikölle tai ammattihenkilölle potilaan suullisen suostumuksen tai asiayhteydestä muuten ilmenevän suostumuksen mukaisesti. Ehdotuksessa suullista ja asiayhteydestä ilmenevää suostumusta vastaa se, että kyseessä täytyy olla potilaan kanssa sovitettu palvelunantaja, jolle tietoja voidaan luovuttaa.

Terveidenhuollossa toimiville sosiaalihuollon ammattihenkilöille ehdotetaan tiedonsaantioikeutta Kansaneläkelaitoksen etuustietoihin. Potilaalle tulisi etukäteen ilmoittaa tiedonsaantioikeuden toteuttamisesta, eikä tiedonsaantioikeutta voi käyttää ilman, että potilas on siitä tietoinen. Lisäksi terveydenhuollon sosiaalityössä on huomioitava potilaslain 6 §:n vaatimukset hoidon toteuttamisesta yhteisymmärryksessä potilaan kanssa. Neuvonta ja ohjaus tulee varmistaa erityisesti sellaisten henkilöiden osalta, jotka eivät ole itse kykeneviä hoitamaan etuuksiin liittyviä asioita. Tiedonsaantioikeutta ei siis tulisi käyttää silloin, kun henkilö on kykenevä itse selvittämään ja hoitamaan etuuksiin liittyvät asiansa.

Lisäksi lakeihin tehtäisiin eräitä teknisluontoisia korjauksia. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.05 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain sekä lastensuojelulain muuttamisesta, ja näillä laeillaan muutetaan voimaantuloaikoja vuodesta 24 vuoteen 26, kuten ministeri tuossa alussa kertoi.

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti asiakastietolain kustannuksia ja tarvetta lain voimaantulon siirtämiseen tai porrastamiseen on arvioitava, sillä hyvinvointialueille ei saa aiheutua toimeenpanosta kohtuuttomia kustannuksia. Kustannuksia on toki tulossa, ja monet tietojärjestelmät ovat vielä keskeneräisiä ympäri Suomen. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023, ja hyvinvointialueille siirtyivät sen alueen kuntien ja kuntayhtymien käytössä olleet asiakas- ja potilastietojärjestelmät, joiden yhtenäistäminen on hyvinvointialueilla vielä meneillään. Eli on tärkeää, että annetaan aikaa tälle suurelle siirrolle. Kaikki tärkeät tiedot Kanta-palveluun eivät välttämättä ole niin helposti siirrettävissä.

Näissä lausuntopalautteissa, joita tähän lakiin annettiin, mainittiin muun muassa se, että on myös muita asiakastietolain kehittämistarpeita, kuten kirjaamisvelvollisista käytettävien käsitteiden tarkentaminen ja tarve säätää tietojen oikaisun menettelytavoista. On tärkeää, että nämä huomiot huomioidaan asiakastietolain kehittämisen seuraavissa vaiheissa, erityisesti se, että jos terveydenhuoltoyksikössä kirjataan väärä tieto potilaasta sinne Kanta-rekisteriin, sen oikaisun tulee olla helpompaa kuin se tällä hetkellä on. On hyvin vaikeaa saada muutetuksi jo virheellisesti kirjattua tietoa.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2022 THL ja sosiaali- ja terveysministeriö selvittivät projektissaan suomalaisen saattohoidon ja palliatiivisen hoidon tilaa. Siinä selvityksessä todettiin, että olisi äärettömän tärkeää saada Suomeen laaturekisterit, joilla varmistettaisiin hyvä saattohoito ympäri Suomen kaikille. Jotta tällainen rekisteri olisi mahdollista, tarkoittaisi se sitä, että hoivayksiköissä tulisi ottaa käyttöön erilaisia toimenpidekoodeja, jotka kirjattaisiin asiakastietojärjestelmiin, ja niiden perusteella pystyttäisiin erilaisin indikaattorein seuraamaan sitä, että saattohoito on yhdenvertaista ja tasa-arvoista ympäri Suomen. Tämäkin asia on sellainen, joka tulisi mielestäni asiakastietojärjestelmien uudistamisen ja muokkaamisen ja lainsäädännön tarkastamisen aikana selvittää. Toimenpidekoodit on tärkeää liittää suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon käytäntöön, jotta me voimme seurata toimivaa, hyvää ja laadukasta saattohoitoa ympäri Suomen. Toki se tulisi myös kirjata lakiin subjektiiviseksi oikeudeksi jokaiselle suomalaiselle.

Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä esittelystä, ja kysynkin vielä tässä, olisiko mahdollista, että tällaiset toimenpidekoodit joku päivä myös voidaan saada sinne potilaiden asiakastietoihin kirjattavaksi ja että hoivayksiköillä olisi siihen myös mahdollisuudet. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

14.09 Ben Zyskiewicz kok: Arvoisa herra puhemies! Nyt kun on esillä laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä, niin haluan kiinnittää vähän yleisemmin huomiota sosiaali- ja terveysalan tietojen riittävään, tai itse asiassa riittämättömään, kulkuun eri vaitiolovelvollisten viranomaisten kesken.

Olin aikanaan täällä eduskunnassa jo silloin, kun kunnat halusivat auttaa näissä kunnissa asuvia sotaveteraaneja erilaisella tukitoiminnalla. Kävi ilmi, että kunnissa ei ole tietoa, ketkä sotaveteraanit kunnassa asuvat. Nämä tiedot olivat Kelalla, ja Kelan tietysti piti antaa nämä tiedot kunnille. Kävi ilmi, että Kelalla ei ole oikeutta antaa näitä tietoja kunnille — siis Kelalla ei ollut oikeutta antaa tietoa kuntien vaitiolovelvollisille sosiaali- ja terveysviranomaisille, jotta kunnat voisivat auttaa kunnassa asuvia sotaveteraaneja. Tästä piti säätää erillinen laki, ja se säädettiin. Sen jälkeen minun käsittääkseni perustuslakivaliokunnan

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

tulkinnat yksityisyydensuojasta tällaisissa tilanteissa, joissa pitää voida antaa sosiaali- ja terveystietoja toiselle vaitiolovelvolliselle viranomaiselle, ovat pikemminkin kiristyneet kuin väljentyneet.

Väljentymiselle olisi huomattavaa tarvetta. Me saamme jatkuvasti lukea lehdistä aivan naurettavista tilanteista, joissa esimerkiksi poliisit tai muut vaitiolovelvolliset viranomaiset eivät ole voineet saada heidän työssään tarvitsemiaan tietoja. Olemme todistaneet traagisia tapahtumia viimeksi Joensuussa, jossa pieni lapsi on joutunut omassa perheessään kuoleman uhriksi.

Itse ajattelen, että yksi syy, miksi tieto ei kulje viranomaisten kesken, ei välttämättä ole kielto antaa tietyissä tilanteissa tietoja vaan näiden viranomaisten huoli siitä, onkohan heillä siinä tilanteessa oikeus antaa tietoja.

Vetoan perustuslakivaliokuntaan, että tämän asian yhteydessä tai muutoin sopivassa yhteydessä — tähän on menossa perustuslakivaliokuntaan niin kuin nykyään lähes kaikki tärkeät lakiesitykset — he väljentäisivät tulkintaansa [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa] sosiaali- ja terveysalan tietojen välittämisestä vaitiolovelvollisten viranomaisten kesken. [Pauli Kiuru: Hyvä! Koskee myös koulua!] — Esimerkiksi. Sielläkin on vaitiolovelvollisuus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Kiuru, Krista, olkaa hyvä.

14.12 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan sosiaali- ja terveydenhuoltoalan tai pelkästään sosiaalihuoltoalan tietojen välittämisen helpottamisesta ja väljentämisestä, niin sillä on kaksi puolta. Kannatan edustaja Zyskoviczin puheenvuoron toista osaa: sitä, että aidosti pakotettaisiin matalammalla kynnyksellä tietojenvaihtoon, se on järkevää. Mutta sitä, että lähtökohdaksi otettaisiin se, että sosiaali- ja terveydenhuollossa haluttaisiin tehdä vilunkipeliä, en kannata. Ja mielestäni olisi tärkeää, että tästä myös eduskunnassa voitaisiin keskustella laajemmin.

Kyllä tämä hallitus on viemässä myös sosiaalihuoltoa väärään suuntaan siksi, että nyt annetaan nimenomaan signaali, että ilman näköpiirissä olevaa ratkaisua ei olla halukkaita asiallisesti ja nopeasti näitä kirjaamiskäytäntöjä saamaan oikealle tolalle. Se on huolestuttavaa, se on asiakasturvallisuuden näkökulmasta huolestuttavaa. Tässä pitäisi hallituksen kannustaa siihen, että tukisitte [Puhemies koputtaa] nyt tätä projektia, joka kentällä on, ja siihen turvattaisiin rahoitus, mutta näin ei ole käynyt. [Ben Zyskowicz pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vielä edustaja Zyskowiczille vastauspuheenvuoron, ja sitten jatkamme listaa. — Olkaa hyvä.

14.13 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiuru mainitsi vilunkipelin. Minä en maininnut vilunkipeliä, vaan puhuin yleisesti siitä, että sosiaalialan viranomaisten pitäisi voida esimerkiksi poliisille ja kouluille nykyistä herkemmin antaa sellaisia tietoja, joita nämä muut viranomaiset vaitiolovelvollisuuden puitteissa tarvitsevat.

Mutta kun vilunkipeli mainittiin: Kelan pääjohtaja ja pääjuristi kirjoittivat Helsingin Sanomien mielipidesivuilla parisen viikkoa sitten, että mikäli halutaan puuttua nykyistä te-

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

hokkaammin sosiaalietuuksien väärinkäyttöön, se vaatii lainmuutoksia. Ehdotan ministerille, että kutsutte tämän Kelan pääjuristin tekemään selvityksen siitä, mitä lainmuutoksia vaaditaan, jotta voidaan nykyistä tehokkaammin puuttua sosiaaliturvan väärinkäyttöön. Tässä on kyse vilunkipelistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

14.14 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, joka koskee myös lastensuojelulain asiakastietojen vaihtoa, ja halusin tulla tänne puhujapöytäntöön ihan nyt kysymään myös ministeriltä tästä tämän hetken lastensuojelun tilanteesta. Me tiedetään — täälläkin viitattiin tähän tragediseen tapahtumaan — että lastensuojelun tilanne on kärjistynyt koko Suomessa, ja toivoisin, että ministeri ottaisi nyt kantaa tämän hetken tilanteeseen, joka on todella huolestuttava ja surullinen. Mielestäni ministeri on ollut kohtuuttoman hiljaa, kun nähdään, mikä tilanne tuolla kentällä on. Nyt tarvitaan toimenpiteitä ja myös apua kentälle näitten resurssien ja toimintojen suhteen.

Kysyisin ministeriltä myös, kun katsoin tätä lakiesitystänne: onko nyt jatkossa mahdollista, että tarpeellisten tietojen osalta, joihin täälläkin viitattiin, tiedonsaanti näiden lastensuojelun toimijoiden välillä ei vaarannu, ja mahdollistetaanko lastensuojelun tiedonvaihdossa nyt se, että kaikki parhaat toimintamallit saadaan käyttöön ja ei tule näitä katkoksia, joita nyt julkisuudessaakin on ollut esillä?

Samaan aikaan haluaisin kiinnittää huomiota myös koko lastensuojelun tilanteeseen, ei pelkästään lastensuojeluun, vaan myös sinne perhetyöhön. Me kuultiin valiokunnassa muun muassa Talentiaa ja myös hyvinvointialueita, ja kyllähän se viesti vahvasti kentältä on, että nyt nämä rahoitusleikkaukset ovat johtamassa siihen, että erityisesti nämä ennalta ehkäisevät palvelut ovat olleet nyt leikkausuhan alla ja siellä sosiaalityössä perhetyön määrä vähentyy ja koko ajan näistä ennalta ehkäisevistä palveluista karsitaan. Ja kun me katsotaan tätä tilannetta, mikä tällä hetkellä on — me tiedetään, että huostanottojen määrä on viime vuosikymmenten aikana moninkertaistunut — niin eikö nyt pitäisi laittaa painopistettä sinne ennaltaehkäisyyn, perhetyöhön, perheiden tukemiseen ja myös riittävään viranomaistiedonvaihtoon?

Kuitenkin hallitus on nyt tuonut näitä merkittäviä leikkauksia, jotka kohdistuvat pitkälti kaikista heikoimmassa asemassa oleviin perheisiin. Me ollaan täällä salissa keskusteltu useaan kertaan — oppositio on tuonut esille — esimerkiksi toimeentulotuen, asumistuen, työttömyysturvan ja indeksien suojaosien leikkausten vaikutuksista pienituloisiin perheisiin, joiden johdosta jopa kymmenettuhannet lapsiperheet ajautuvat köyhyyteen. Ministeri, oletteko arvioinut näitten teidän leikkausten ja ihmisten pienituloisuuden ja köyhyyden lisääntymisen vaikutusta tähän lastensuojelun tilanteeseen ja tarpeeseen? Toivoisin, että ottaisitte myös siihen kantaa.

Toisaalta me tiedetään, mikä lastensuojelun tilanne tällä hetkellä on. Koulutusmäärät ovat aivan liian vähäiset. Tänään me käsittelemme muun muassa aikuiskoulutustuen lakikauttamista. Toivoisin, että ottaisitte kantaa myös tähän hyvin pahaan henkilöstötilanteeseen. Ihmisiä ei saada alalle, he eivät pysy siellä. Työtaakka on täysin kohtuuton.

Tässä tuli nyt paljon erilaisia huomioita, mutta halusin tulla tänne pöytäntöön näitä nostamaan tämän lain käsittelyn yhteydessä, koska koen, että tämä tilanne on niin huolestuttava ja haastava ja tästä pitää keskustella enemmän eduskunnassa. Varsinkin nyt, kun te, ministeri, olette täällä paikalla, toivoisin teiltä nyt konkreettisia esityksiä, miten aiotte ratkaista

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

tätä tilannetta. Tässä on yksi, mutta mitä muuta? Näitä tiedustelisin. — Kiitos. [Ben Zyskiewicz: Demareiden lääke: perukaa kaikki säästöt!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.19 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Tämän asian esittelyssä tässä hallituksen esityksessä lukee seuraavaa: ”Hyvinvointialueet ovat aloittaneet toimintansa 1.1.2023. Hyvinvointialueille siirtyivät sen alueen kuntien ja kuntayhtymien käytössä olleet asiakas- ja potilastietojärjestelmät, joiden yhtenäistäminen on hyvinvointialueilla vielä meneillään. Monilla alueilla ollaan valmistelemassa uusien tietojärjestelmien hankintaa.” Ja sitten teksti jatkuu. Sen takia itse halusin tässä nyt sanoa lyhyen ajatukseni siitä, mikä merkitys sillä tiedonkululla sosiaali- ja terveydenhuollossa on.

Ensinnäkin tämä itse esitys on hyvä. Tämä on ihan välttämätön, jotta nyt saadaan aikaan näiden järjestelmien kuntoon saattamiseksi eikä tehdä turhia investointeja, kun ollaan hankkimassa kokonaan uusia järjestelmiä. Meillä on erittäin valtavia odotuksia tietojärjestelmien ja tietotekniikan suhteen ollut jo parinkymmenen vuoden ajan sosiaali- ja terveydenhuollossa. Ollaan ajateltu, että tuottavuutta saadaan lisättyä niiden avulla.

Edustaja Juvonen kertoi esimerkin, jolla voidaan laatua parantaa, kun saadaan rekisteritietoa, mutta sitten tullaan siihen toiseen puoleen, ja käytän ihan tätä edustaja Juvosenkin esille nostamaa esimerkkiä siinä. Tuo edellyttää rakenteista kirjaamista, kun me teemme jostakin tietystä potilaasta ja asiakasryhmästä tiettyjä sellaisia merkintöjä, joita sitten voidaan valtakunnallisesti hyödyntää. Juuri tämä rakenteinen kirjaaminen on herättänyt erittäin paljon kritiikkiä siellä terveydenhuollon perustasolla, koska se on hidasta. On paljon hitaampaa kirjoittaa esimerkiksi oma syntymälukunsa niin, että ensin vaikkapa otat sen kuukauden päivän sieltä valikosta, sitten otat sen kuukauden sieltä valikosta ja sitten otat sen vuoden sieltä valikosta, kun tämä kaikki olisi tapahtunut yhdessä sekunnissa kirjoittamalla se entiseen tapaan. Eli siellä käyttäjätasolla tämä on johtanut siihen, että se työ vaikeutuu ja hidastuu.

Toinen syy siihen on se, että kun me haluamme juuri tiedon liikkuvan sosiaali- ja terveydenhuollon välillä ja sitten perustason ja erikoistason välillä, niin me haluamme, että kaikki mahdollinen tieto on siellä järjestelmissä, ja se tekee niin massiivisia niistä järjestelmistä, että se on toinen syy siihen, minkä takia ne eivät sitten lopputilanteessa ole niin hyvin toimineet. Ei ole ihan kaukaa haettu se, koska olen kuullut tuolta kentältä tämän sloganin, että vanha kunnon kirjainlyhenne atk oikeasti tarkoittaa ”automaattinen työn kaksinkertaistaja”.

Eli me tarvitsemme käyttäjäystävällisyyttä lisää. Ihan viime viikkoina Facebookissa, jossa me varmasti kaikki olemme, on terveystieteiden professori Jarno Käsänen käynyt erittäin hyvää keskustelua siitä. Hän listasi peräti 30 ongelmakohtaa, joita perusterveydenhuollossa on ja joista merkittävä osa liittyy juuri tähän rakenteiseen kirjaamiseen ja kaikkiin niihin eri valikkoihin ja muihin ongelmiin, joita siellä on. Kaiken kaikkiaanhan tietojärjestelmien ja tietotekniikan osuus esimerkiksi terveydenhuollon budjeteissa on viiden ja kahdeksan prosentin välillä. Pankkisektorillahan se on jo kauan ollut 30 prosenttia, mutta se on tietysti erilainen sektori muutenkin. Ja täytyy muistaa, että on muitakin järjestelmiä kuin asiakas- ja potilastietojärjestelmiä. Pelkästään HUSissa oli viisi vuotta sitten, kun sieltä poistuinkin, 1 400 eri tietojärjestelmää, jotka liittyvät kaikkeen mahdolliseen, mitä suurissa organisaatioissa on.

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

Mutta nyt tähän perusongelmaan. Elikkä tällä hetkellä investoidaan tai pitäisi investoida käyttäjäystävällisiin tietojärjestelmiin, jotka parantavat tuottavuutta ja parantavat sitä laatua ja mahdollistavat tiedon liikkumisen eri viranomaisten välillä, mutta investoimiseen tarvitaan rahaa. Itse en nyt laajenna tätä puheenvuoroa tässä kovin pitkälle tästä perusasias-
ta, mutta haluan todeta, että tällä hetkellä näyttäytyy aivan nurinkuriselta se, että kun meillä on tämä 1,35 miljardin euron alijäämä viime vuodelta hyvinvointialueilta yhteensä, niin sitten vaaditaan sen talouden tasapainottamista vuoteen 26 saakka edellytyksenä investoinneille, jotka pitää tehdä lainarahalla. Tämä on nyt johtanut, siis nimenomaan tämä äsken mainittu asia, näihin paniikkisäästöihin, jotka saavat koko sote-uudistuksen näyttämään aivan päinvastaiselta kuin mitä sen piti olla, eli terveysasemia, sote-asemia suljetaan ja tehdään tämänkaltaisia ratkaisuja.

Ratkaisu tähän ongelmaan olisi se — ja se ei vaadi itse asiassa kokonaisrahoitusta juurikaan lisää — että tähän rahoituslakiin on sisällytetty jälkikäteistarkistus eli koko se 1,35 miljardia, mikä alueella ensimmäisenä toimintavuonna pääasiassa kahdesta syystä syntyy alijäämää. Se ensimmäinen syy oli se, että kuntien vuoden 22 rahaa ei itse asiassa tarkkaan ottaen tiedetty, kun vuodelle 23 siirrettiin, ja toinen syy oli se, että kustannustason nousu oli 8 prosentin luokkaa eikä 3,5, minkä tämä hyvinvointialueindeksi oli määritelty. Tämä raha saadaan jälkikäteisenä vuonna 25. Samalla tavalla vuoden 24, siis nyt eletävän vuoden, alijäämä saadaan jälkikäteisrahoituksena vuonna 26. Mutta jos pidetään kiinni siitä, että meidän täytyy tasapainottaa nämä budjetit vuoden 26 loppuun, meillä on koko ajan siellä sisällä yli miljardin vaje, ja se on juuri johtamassa nyt tähän tilanteeseen, joka eri puolilla Suomea tapahtuu. Ratkaisu tähän olisi se, että me saisimme puolet siitä ensi vuonna tulevasta jälkikäteisrahoituksesta ennakkona tälle vuodelle. Sillä me voisimme estää kaikki nämä paniikkisäästöt, eikä se kokonaisuudessaan lisäisi tätä rahoituksen määrää.

Jos tässä on ministerillä mahdollisuus ottaa kantaa — tosin tiedän, että sen tiukan työn-
jaon mukaan nämä kuuluvat itse asiassa alue- ja kuntaministeri Ikoselle, nämä asiat, joista minä äsken puhuin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

14.25 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys asiakastietolaista on hyvä, ja tosiaan puhemiesneuvoston esitys siitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta asiasta mietinnön laatii, on enemmän kuin perusteltu.

Tässä on käyty hyvää polveilevaa keskustelua tietosuoja-asioihin, asiakastietoihin ja ihmisten yksityisyydensuojaan liittyen, ja niihin liittyen kyllä haluaisin tosiaan tämän edustaja Zyskowiezin esittämän yleisen vetoamuksen myös osaltani vahvistaa, että kun tämänkin lakiesityksen kohdalla nyt sitten puhemiesneuvosto esittää, että se lähetetään lausun-
nolle perustuslakivaliokuntaan, niin perustuslakivaliokunta joko tässä tai jossain yhteydes-
sä tutkiskelee todella tätä linjaa liittyen tietosuojaan, joka sinänsä tietysti on tuiki tärkeä asia, että se ihmisille turvataan. Mutta tosiaan kun ajatellaan suomalaista yhteiskuntaa, joka pystyy tuottamaan aivan valtavasti tietoa, ja voimme vaikka kansainvälisissä vertai-
luissa ylpeillä sillä, että meillä tilastot ovat maailman parhaat ja paikkansapitävimät, niin onhan tilanne täysin kestävä, että johtuen sitten siitä lainsäädännöstä, joka meillä liit-
tyy on se asiakastietoihin tai yleensä tietosuojaan, ihmisten yksityisyydensuojaan, estetään käytännössä sen kaltainen tiedonkulku, joka usein sitten olisi ratkaisevaa, jotta viranomai-
set pystyvät siinä heidän varsinaisessa tehtävässään onnistumaan.

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

Täällä keskustelussa on nostettu esille vaikkapa lastensuojelu ja lastensuojelun hälyttävä tilanne Suomessa tällä hetkellä. Olen aivan varma siitä, että monissa, monissa tapauksissa, ehkä jopa näissä julkisuuteen päätyvissä kaikkein traagisimmissakin mutta lukemattomissa tapauksissa, voitaisiin lapsia auttaa varhaisemmin puuttumalla, kun se oikea tiedonmurunen olisi sillä oikealla viranomaisella käytettävissä riittävän aikaisin, että viranomaiset keskenään aktiivisesti tietoa vaihtaisivat ja tekisivät yhteistyötä. Tällä tavoin pääsisimme siihen hyvinvointiyhteiskunnan ja näitten lakien tärkeimpään ideaan eli sen yhteiskunnan heikoimman jäsenen suojelemiseen.

Eli tuen tätä edustaja Zyskoviczin esittämää vetoomusta yleensä ja muuten tuen puhemiesneuvoston esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska asian käsittelylle tässä vaiheessa varattu aika lähestyy loppuaan, annan nyt ministerille vastauspuheenvuoron. Neljä minuuttia, olkaa hyvä.

14.28 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille keskusteluista ja evästyksistä. Kaikkea en tässä neljässä minuutissa pysty kommentoimaan, eivätkä ne edes liity tähän esiteltävään lakiehdotukseen, mutta totta kai pistän korvan taakse ja pidän ne mielessä.

Mitä tulee tietohallintoon Suomessa, niin kuten kaikki tiedätte, meillä on erittäin, erittäin pirstaleinen järjestelmä Suomessa. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on satoja erilaisia asiakas- ja potilastietojärjestelmiä. Tämä on asia, mitä ei saada kuntoon tässä ja nyt, vaan se vaatii pitkän linjan suunnittelua. Hallitus on tekemässä, tai tekee ja valmistelee, tammöistä digistrategiaa paraikaa, ja tavoitteena on, että tulevaisuudessa, sanotaanko vaikka 5—10 vuoden tähtäimellä, meillä olisi ehkä yksi asiakas- ja potilastietojärjestelmä per yhteistyöalue, ja tavoitteena on myöskin se, että tiedot siirtyisivät Kanta-palveluun näistä asiakas- ja potilastietojärjestelmistä ja niitä tietoja, mitä siellä Kanta-palvelussa on iso, iso rekisteri, voitaisiin sitten käyttää hyödyksi esimerkiksi lausuntojen ja todistusten kirjoittamisessa erilaisissa asioissa, mitä tällä hetkellä lääkärit pääsääntöisesti tekevät, ja paljon tammöistä hallinnollista asiaa.

Nämä ovat pitkän linjan asioita, mutta jotta päästään eteenpäin tässä hyvinvointialueiden integraatiossa, on olennaista, että sosiaalihuollon tiedot myöskin rekisteröidään ja tietysti myöskin terveydenhuollon tiedot rekisteröidään sinne Kanta-järjestelmään, niin että ne ovat siellä samassa rekisterissä, koska sitten kun säännellään sitä, miten näitä tietoja voidaan käyttää ja kenellä on oikeus mitään tietoja sieltä saada, niin niiden pitää olla saatavissa sieltä samasta rekisteristä. Sitten voidaan käyttäjäkohtaisesti määritellä se, kenellä on oikeus mitään tietoja saada. Tässä tietysti tulee kysymykseen myöskin se, että ihan mielivaltaisesti ei voida tammöisiä oikeuksia antaa, vaan siihen täytyy olla potilaan suostumus, että näitä tietoja annetaan. Se suostumus voi olla kirjallinen, mutta tässä tapauksessa se voi olla myöskin suullisesti sovittu asia. Silloin kun potilas on esimerkiksi menossa johonkin jatkohoitoon, niin sovitaan hänen kanssaan, että okei, nämä tiedot lähetetään nyt sitten sinne seuraavaan instanssiin, jotta saadaan koordinoitua tämä hoito oikein. Tässähän on kysymys nimenomaan tästä.

Meillä on Suomessa tosiaanakin — joku tässä mainitsi ”tilastoja tilastojen perään” — niin paljon tilastoja, että me hukumme niihin tilastoihin ja niihin tietoihin, mutta tässä tilanteessa minusta me emme ehkä ihan optimaalisesti pysty niitä käyttämään, tai sanotaan-

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

ko näin, että niitä on niin paljon, ettei aina tiedä, että no mikähän näistä olisi se luotettavin tietovarasto.

Mutta lyhyesti:

Koodi, mitä edustaja Juvonen ehdotti: Juu, kyllä. Tämä voisi olla ihan hyvä asia ottaa esiin jatkossa, kun näitä lakeja tehdään.

Kun sosiaaliturvan väärinkäytöstä joku puhui, niin ajattelin tässä mainita, että siis lähtökohtaisestihan emme ajattele, että sosiaaliturvaa väärinkäytetään. Lähtökohdan pitää aina olla tällainen positiivinen ajatus, että ei käytetä väärin, mutta täytyy myöntää, että tätäkin tapahtuu. Juuri tänään kuulin — olen lähdössä huomenna Ruotsiin vierailulle — että Ruotsissa on perustettu tällainen Utbetalningsmyndigheten eli ihan uusi virasto, jonka tehtävänä on nimenomaan hakea näitä sosiaaliturvan väärinkäyttäjiä, jotta saadaan se pienemmään.

Mitä tulee lastensuojelulakiin, niin olen ihan samaa mieltä edustaja Nurmisen kanssa, että kyllä nimenomaan ennalta ehkäiseviin toimiin, avohuollon tukitoimiin, perhesosiaalityöhön ja tällaisiin, pitäisi panostaa jatkossa enemmän — ja vähemmän siihen kalliiseen, ostettuun sijaishuoltoon. Nämä ovat hyvinvointialueiden päätettävissä; näitä rahoja ei ole jyvitetty mitenkään, kuten edustaja Nurminen hyvin tietää. — Kiitoksia. [Krista Kiuru: Jatkuuko Kansa-koulu-hanke rahoituksella, kysyin sitä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.33.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 15.41.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.41 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä asiakokonaisuudessa hallitus esittää todella muutettavaksi näitä useampia lakeja oikeastaan kahdesta eri näkökulmasta. Ensimmäinen liittyy siihen, millä tavalla tätä ilmoittamisvelvollisuutta tänne rekisteriin voitaisiin myöhentää, jotta jokainen hyvinvointialue nyt kykenisi myös tämän kokonaisuuden hoitamaan, ja toisaalta ovat sitten ne muutokset, jotka liittyvät näihin tiedonsaantioikeuksiin. Molemmista näistä on jo useampi puheenvuoro käytetty, ja tältä osin haluan itse aloittaa sillä, että totean, että nämä muutokset, joita hallitus nyt esittää, ovat perusteltuja ja näitä voi tukea.

Arvoisa puhemies! Se asia, joka ainakin itselläni on mielen päällä, kun käsitellään tätä julkisten toimijoiden tietojärjestelmäkokonaisuutta, on kyllä se valitettava toteamus, jonka joku joskus totesi, että suomalaisten julkisten tietojärjestelmien osalta voisi sanoa, että se on atk:ta ilman a:ta. Eli kyllä puhutaan tietojenkäsittelystä, mutta se automatisointi eli juuri se tekijä, jonka pitäisi tehdä eri järjestelmien käytöstä mahdollisimman helppoa niille alan ammattilaisille, jotka näitä joutuvat käyttämään, monesti on unohtunut. Senpä takia toivon, että kun tätä asiakokonaisuutta käsitellään, muistettaisiin painottaa aina näiden eri

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

järjestelmien osalta nyt sitten sitä käyttäjälähtöisyyttä. Niin kuin tiedämme, tulevana vuosina meillä on Suomessa aivan valtava paine uusia näitä tietojärjestelmiä johtuen juuri siitä, että nyt kunnilta siirtyivät vanhat tietojärjestelmät alueille ja jokainen alue hieman pohdii, mikä on se tulevaisuus kaikkien tietojärjestelmien osalta. Varmasti useampia hankintoja tullaan tekemään, ja toivon, että kaikissa näissä hankinnoissa nyt todella tämä käyttäjälähtöisyys ja todella myös sitten se, että se järjestelmä enemmän helpottaa työtä, ei ainakaan vaikeuta sitä työtä, ovat keskeisessä roolissa.

Arvoisa puhemies! Tähän samaan asiakokonaisuuteen todella kun kuuluu tämä tietojen saantioikeus ja tietojenvaihto, niin kannatan kyllä sitä lämpimästi, että tulevaisuudessa varsinkin viranomaisten välillä meillä tiedot sosiaali- ja terveysalalla ja totta kai ehkä muutenkin julkisella sektorilla liikkuisivat huomattavasti paremmin, jotta niitä voitaisiin hyödyntää siten, että se primääritarkoitus eli se, että pystymme kansalaisten turvallisuudesta ja terveydestä huolehtimaan, toteutuu. Ja totta kai tällaisissa tilanteissa on syytä aina muistaa se, että pitää huolehtia myös siitä, että yksityisyydensuojaa kunnioitetaan, mutta voisin kuvitella, että me Suomessa, jossa olemme kyenneet ratkaisemaan monia muitakin ongelmia, kykenemme myös tämän asian ratkaisemaan siten, että tietojenvaihdolla ja tietojensaannilla helpotetaan eri viranomaisten toimintaa mutta myös huolehditaan tarpeellisella vakavuudella yksityisyydensuojasta kaikkien osalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola poissa, edustaja Kiuru, Krista, poissa. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

15.44 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämän lakiesityksen mukaan valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja koskevia siirtymäaikoja muutettaisiin. Terveystietojen palvelunantajille ehdotetaan oikeutta luovuttaa potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi välttämättömät tiedot potilaan kanssa sovituille terveydenhuollon palvelunantajille. Terveystietojen palvelunantajille toimiville sosiaalihuollon ammattihenkilöille ehdotetaan tiedonsaantioikeutta Kansaneläkelaitoksen etuustietoihin.

Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen tarkoituksena on siis lain toimeenpanon siirtymäaika. Asiakastietolain kuului tulla voimaan vuonna 24, ja nyt sitä siirretään niin, että se astuisi voimaan 2026. Tässä on perusteluna juurikin se, että hyvinvointialueiden aloitettua vuoden 2023 alussa toimintaansa on odotettavissa ylisuuria ja kohtuuttomia kustannuksia hyvinvointialueille, koska siellä ei ole vielä toimintavalmiutta ottaa asiakastietolakia käyttäntöön ja siellä on vielä paljon tehtävää erilaisten tietojärjestelmien kanssa.

Arvoisa puhemies! DigiFinland Oy on julkisen hallinnon digitalisaatiota edistävä yhtiö, ja heillä on erityistehtävä kehittää digitaalisia palveluja. DigiFinland Oy:n omistajina ovat hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki, HUS-yhtymä ja valtio, ja he tekevät koko ajan työtä kehittääkseen erilaisia digitaalisia ratkaisuja. On kuitenkin niin, että hyvinvointialueiden ei ole pakko ottaa käyttöönsä niitä esityksiä ja toimia, joita DigiFinland kehittää, eli se on sellaista toimintaa, että tehdään erilaisia ehdotuksia ja sitten mietitään, mikä ratkaisu olisi itse kullekin ja omalle alueelle hyvä. On tärkeää, että kuitenkin toimitaan tehokkaasti eikä tehdä sellaisia vaihtoehtoja, jotka eivät sitten loppujen lopuksi kelpaa kenellekään.

Käyttäjälähtöisyys niin työntekijälle kuin myös asiakkaalle eli potilaalle ja potilaan omaiselle on erittäin tärkeää. Hyvin monet läheiset ja omaiset hoitavat ikääntyneiden läheistensä asioita, ja heillä on mahdollisuus sitten saada myös oikeus sinne Kanta-rekiste-

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

riin katsoa läheisen tietoja. On tärkeää, että nämä polut ovat sujuvia ja notkeita, jotta tieto kulkee, koska omaishoitajat hoitavat läheistensä asioita hyvin pitkälle.

On tärkeää myös se, että jos asiakastietojärjestelmään kirjataan vääriä tietoja asiakkaisista, potilaista, niin silloin oikaisumenetelmä on nopea ja sujuva. Ja on tärkeää, että nyt kun myös sosiaalihuollon tiedot kirjataan sinne rekistereihin, ikäihmisten ja vanhusten hoito paranee entisestään, koska tiedot myös liikkuvat toimijoiden sisällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen poissa. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.48 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz nosti tämän hallituksen esityksen yhteydessä esille sotiemme veteraanit, ja se on totta, että sotiemme veteraanien kohdalla on vuosien saatossa käynyt ilmi, että kaikkia tukeen oikeutettuja veteraaneja ei välttämättä ole saavutettu tai heidät on saavutettu viiveellä. Tällaista eriarvoisuutta on ollut Suomessa, riippuen siitä, kuinka toimielias ja millainen asiaosaaja on alueella toiminut ja löytänyt nämä veteraanit. Meillä Varsinais-Suomessa on ollut sen suhteen erittäin hyvä tuuri, että meillä on ollut sellainen henkilö, joka on tehnyt hyvin paljon sen eteen töitä, ja veteraanit on kaikki tunnistettu.

Myös lastensuojelussa on valtavia ongelmia, kuten olemme viime aikoina saaneet tode-
ta. Traagista ja karmea, hyvin pysäyttävää. Ja koulumaailmassa on ongelmia.

Näitä kaikkia vaikeuksia yhdistää se yksi asia, että tiedonsiirto on ollut vajavaista viran-
omaisten välillä, ja se on oikeastaan sitä edelleen. Tämä hallituksen esitys on edistystä tä-
hän tiedonkulkuun. Kiitänkin ministeri Juusoa, että hän vie tätä asiaa eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

15.49 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tähän lähetekeskustelun loppuun vielä yksi
mielte, mitä toivoisin, että tässä vastuuvaiokunta pohtisi tämän asiakokonaisuuden osalta,
kun puhutaan näistä tietojärjestelmistä ja niiden uudistamisen paineesta, on se, että olisiko
meillä todella nyt mahdollisuus tässä asiassa toimia hieman keskitetymmin kuin me tällä
hetkellä toimimme, ja tällä, arvoisa puhemies, viittaa vähän siihen, mihin edustaja Juvo-
nenkin viittasi, että meillä on luotu erilaisia mahdollisuuksia, jotta hyvinvointialueet, tässä
tapauksessa esimerkiksi, voisivat enemmässä määrin tehdä yhteistyötä ja esimerkiksi
hankkia sitten tietojärjestelmiä keskitetysti, mutta valitettavasti tähän ei ole tartuttu, vaan
jokainen aluehan pohtii asiaa omasta näkökulmastaan. Ja tämä totta kai johtaa sitten sii-
hen, että meillä on tällaista uutta resurssia ja osaamista valtion toimesta keskitetty, saatu
pystyyn, jossa myös hyvinvointialueet ovat mukana, mutta ei ole mitään takeita siitä, että
se osaaminen, jota siellä löytyy, tulisi jotenkin hyödynnettäväksi nyt sitten siinä, että esi-
merkiksi näitä tietojärjestelmähankintoja voitaisiin tehdä keskitetysti. Ja vaikka kuinka
kannatan niin suuresti niin kuntien kuin hyvinvointialueidenkin itsehallintoa ja toivon, että
alueella löydetään aina parhaat mahdolliset ratkaisut erilaisiin asioihin, niin tässä tietojär-
jestelmäkokonaisuudessa totean, että ehkä hieman tiukempi valtionohjaus ei välttämättä
olisi pahitteeksi, koska nämä ovat siis miljoonaluokan kysymyksiä. Nyt kun näitä joka
puolella pohditaan, niin varmasti myös syntyy tilanne, missä — koska tiedämme, että toi-
mittajia on kuitenkin rajattu määrä — tällainen tilanne yleensä johtaa myös hintojen
nousuun, ja sitä kautta jälleen tarvitaan yhä enenevässä määrin veronmaksajien euroja.

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

Senpä takia, arvoisa puhemies, toivon, että tässä asiakokonaisuudessa myös vastuuvallio-kunta pohtisi hieman tätä asiaa, että millä tavoin voitaisiin näitä tietojärjestelmähankintoja, joita eittämättä edessä paljon on, hieman kustannustehokkaammin Suomessa tehdä.

Ja todella sitten loppuun vielä sen toisen toiveen esitän, josta aikaisemmin puhuin, eli-kä millä tavoin näissä nimenomaan keskeisesti ohjenuorana olisi tämä käyttäjäystävällisyys, jotta pääsisimme pois siitä tilanteesta, ettei tästä suomalaisesta atk:sta tämä a puutuisi ja että saisimme myös sen a:n takaisin, jotta näillä tietojärjestelmillä olisi se hyöty, mi-hin ne on otettu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

15.52 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen, nostitte hyviä teemoja pu-heessanne esille. Tampereen yliopistollisessa sairaalassa TAYSissa tehtiin selvitystä, jos-sa mitattiin uudella tavalla potilastyötä. Olikin ei niinkään kovin yllättävää hoitoalan ihmi-senä itsekkin ja siellä hoitotyössä siihen kirjaamiseen paljon aikaa antaneena, että siellä to-dettiin, että hoitajilla menee enemmän aikaa kansliassa kirjaamiseen ja paperitöihin kuin itse siihen välittömään hoitotyöhön potilaan kanssa. Tämä on juuri se, mikä nousi täällä keskustelussa esiin, eli tämä käyttäjälähtöisyys. Näiden järjestelmien kirjaamisenmenetelmi-en ja toimintatapojen siellä työyhteisössä on oltava sellaisia, että mikään tietokone tai tek-nologia ei saa ohittaa sitä aikaa, mikä potilaan vierellä ja lähellä tehdään.

Meillä on eri-ikäisiä hoitoalan ammattilaisia: on heitä, jotka ovat hyvin nuoria ja ovat koko elämänsä käyttäneet erilaisia digilaitteita, sitten on hieman vanhempia, eläkeikää lä-henteleviä, joilla ei välttämättä ole niin hyviä digitaitoja. Se kuilu on myös terveydenhuol-tosektorilla valtava. Se vaikeuttaa työntekoa ja voi aiheuttaa ihan pelkoa siellä työpaikalla, että kuinka selviää työpäivästä, kun on niin valtavat odotukset siihen teknisten laitteiden käyttöön.

Eli kun kehitetään erilaisia laitteita, erilaisia tietojärjestelmiä, on tärkeää, että ne toimi-vat sujuvasti ja ne ovat helppokäyttöisiä. Esimerkiksi Apotti-järjestelmä on yksi, josta on tullut paljon hätähuutoa hoitajilta mutta myös lääkäreiltä, että Apotti ei ole toimiva ratkai-su ja se on liian rankka työntekijälle käsitellä. Kaikkein tärkeintä terveydenhuollossa on se potilaan hoitaminen. Ennen muinoin kirjattiin potilaskirjoihin eli kurviin sinikynällä ja pu-nakynällä, nykyään kaikki tapahtuu tietokoneella. Tärkeää ei ole ainoastaan se, että sinne kirjataan, vaan myös se, että raportoidaan siitä, mitä kirjataan, jotta tieto myös suullisesti edelleen kulkee. Eli hiljaiset raportit eivät aina ole toimivia, vaan tietoa pitää välittää myös suusta suuhun. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.55 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Tämä koko kysymyshän ei ole mikään halli-tus—oppositio-kysymys, ja voin olla ihan sataprosenttisesti samaa mieltä edustaja Juvo-sen äskeisen puheenvuoron kanssa. Näin myös televisiossa sen uutisen, kun kerrottiin tästä Tampereen yliopistollisen sairaalan tutkimuksesta. Sillä kaikella arkitiedolla, mikä muuta kautta itselleni on kertynyt, ja myös historiatiedolla siltä ajalta, kun siellä terveydenhuol-tojärjestelmissä tuli oltua töissä, tämä kirjaaminen on saavuttanut ihan massiiviset mitta-suhteet. Eli ilman mitään tutkimusta olen itse sanonut muutaman kerran, että puolet hoito-henkilökunnan työajasta menee kirjaamiseen.

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

Se, mikä tässä on vähän surullista — tai kaiken kaikkiaan koko asia on surullinen — on se, että tähän liittyy myös sellainen asia, että helposti terveydenhuollossa nähdään niin, että se on eräällä tavalla sen ammatillisen työn ja sen kyseisen ammattikunnan arvostuksen merkki, kuinka paljon juuri sen ammattiryhmän työtä dokumentoidaan eri tavoilla. Eli hoitohenkilökunnalle on hyvin tärkeätä, että myös heidän työtään kirjataan, ja sitten sitä varten on tullut omat järjestelmät lääkärikunnan työhön ja muihin ammattiryhmiin. Kirjaaminen on tietysti tärkeätä hoidon laadun ja potilaan oikeusturvankin takia ja se, että on dokumentoitu, mitä tehdään, ja on tietoa, jota voidaan liikuttaa, mutta se on kerta kaikkiaan mennyt aivan mahdottomuuksiin tällä hetkellä. Tässä on semmoinen yhteinen savotta, mikä pitäisi Suomessa saada käännettyä myönteisellä tavalla taaksepäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 90/2023 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 2/2024 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 2/2024 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja pöytäkirjasta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Sopimus ja pöytäkirja on hyväksyttävä perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaisesti päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä. Ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt 1. ja 2. lakiehdotus on käsiteltävä perustuslain 95 §:n 2 momentissa säädetyssä järjestyksessä niitä lepäämään jättämättä päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä. Ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt 3.—11. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. — Keskustelu, edustaja Autto, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.34 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan puhemiehelle tämän menettelytavan esittelystä liittyen tähän, voisi sanoa, historialliseen käsittelyyn, joka nyt on käsillä, ja ajattelen niin, että haluan tähän muutaman sanan sanoa.

Olemme todella laajalla yksituumaisuudella ja vahvalla Suomen kansan tuella saaneet viimein Suomen Naton jäseneksi, ja Nato-jäsenyytemme on täydellistynyt sen myötä, että aivan hiljattain läheisin liittolaisemme Ruotsi on myös virallinen Nato-liittolaisemme. Tässä mielessä tämä Nato-sofa-sopimus, jolla säädellään liittolaisjoukkojen oikeudellista

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

asemaa joko rauhan tai, toivottavasti ei koskaan, sodan aikana mutta joka tapauksessa niiden ollessa toisessa maassa, on käytännössä tärkeä askel sen suhteen, että Nato-jäsenyys voidaan Suomessa toimeenpanna.

Mutta, arvoisa puhemies, ehkä vielä tärkeämpää kuin se, että tänään olemme käsittelemässä juuri tätä ulkoasiainvaliokunnan mietintöä, jolla tämä Nato-sofa-sopimus osaltamme toimeenpannaan, on se yksituumaisuus, jolla Suomen eduskunta on nyt tätä täysin yksimielisesti — näin ainakin tässä vaiheessa keskustelua ymmärrän — hyväksymässä. On valtavan tärkeää, että meillä on täysin yksituumainen eduskunta, yksituumainen kansakunta käsittelemässä niitä asioita, jotka olennaisesti vaikuttavat puolustukseemme, ulko- ja turvallisuuspolitiikkaamme. Se antaa vahvan viestin yhtenäisestä kansakunnasta, joka pystyy kohtaamaan kaikenlaiset mahdolliset vaikeudet, joita eteen tulee. Ja itse asiassa, kun tällaisen yksituumaisen viestin pystymme näissä kaikkein tärkeimmissä asioissa antamaan, niin olen hyvin luottavainen sen suhteen, että niitä vaikeuksia sitten myös vähemmän eteemme tulee. Eli oikein hyvillä mielin, arvoisa puhemies, olen hyväksymässä tätä Nato-sofa-sopimusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

14.36 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Auton jälkeen on hyvä jatkaa samalla asialla ja nimenomaan korostaa sitä yksituumaisuutta, joka meillä tässä salissa on vallinnut, mitä tulee niihin asioihin, joissa puhutaan juuri kansakuntamme turvallisuudesta ja sen takaamisesta kaikissa olosuhteissa. Senpä takia aikanaan jo viime vaalikaudella tämä sali teki hyvinkin yksituumaisen päätöksen siitä, että hakeuduimme puolustusliitto Naton jäseneksi. Nyt sitten tässä asiakokonaisuudessa olemme konkretisoimassa tämän jäsenyyden edellyttämiä sopimuksia, ja hyvä niin.

Arvoisa puhemies! Jo tämän asiakokonaisuuden lähetekeskustelussa hyvin laajalti eri puolilta salia tuotiin esille se sama näkemys, että on tärkeää, että nämä liitännäisasiat, joita liittyy todella tämän meidän puolustusliiton jäsenyyden konkretisoitumiseen, viedään läpi tässä talossa totta kai asiallisesti tarkastellen mutta ripeästi. Siihen toiveeseen voi edelleen yhtyä ja vielä korostaa sitä, että on tärkeää, että tämän asiakokonaisuuden osalta meillä valitsee syvä yhteisymmärrys näiden asioiden tarpeellisuudesta. Tässä kohtaa voi kyllä kiittää ulkoasiainvaliokuntaa tästä ansiokkaasta mietinnöstä ja yhtyä sen johtopäätöksiin ja todeta, että kyllä nämä asiakokonaisuudet tässä talossa ovat hyvissä käsissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

14.37 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin edelliset puhujat, panen tyytyväisyydellä merkille tämän yksituumaisuuden, joka Nato-sofa-sopimuksen käsittelyssä on eduskunnassa ollut, ja toivottavasti se antaa sitten edellytyksiä aktiiviselle ja menestykselliselle toiminnalle Natossa ja Naton kumppaneiden kanssa.

Tässä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä painottuivat nämä tuomiovaltaan ja oikeus-turvaan liittyvät kysymykset johtuen siitä, että tässä on meille ennenkokemattomia järjestyjä, joissa ulkomainen toimija saa omia joukkojansa koskien toimivaltaa ja tuomiovaltaa Suomen alueella tapahtuneista rikoksista tai väärinkäytöksistä. Nähdäkseni tässä on onnistuneesti lakivaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan lausuntojen pohjalta koottu sellainen kestävä linja, miten voitaisiin minimoida niitä kollisio-, törmäyskohtia suomalaisen

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

oikeusjärjestyksen ja sitten näiden sopimuksen perusteella luotujen toimivaltojen välillä. Tosiaan ne painottuvat tässä tekstissä, ja siinä on se hyvä puoli, että ne tulevat ikään kuin ennalta linjatuiksi. Kun poliittisesti hankalampi Suomen ja Yhdysvaltojen välinen DCA-sopimus käsittelee näitä samoja kysymyksiä, niin niiden kanssa ei tarvitse sitten painia toista kertaa, kun nämä linjaukset on tässä Nato-sofan kohdalla käsitelty. Voidaan siinä sitten keskittyä niihin erityiskysymyksiin, jotka koskevat tätä kahdenvälistä sopimusta, ja tämä runko Nato-yhteistyön osalta pätee sitten kaikkien Nato-jäsenten kesken.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 90/2023 vp tarkoitetun sopimuksen ja pöytäkirjan. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 90/2023 vp sisältyvät 1.—11. lakiehdotuksen. Sopimuksen ja pöytäkirjan ainoa ja lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 3/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 3/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 3/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.41 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Hyvä puhemies, edustajat! Esittelen talousvaliokunnan yksimielisen mietinnön. Mietinnön pohjana on hallituksen esitys 3/2024 vp, jossa ehdotetaan muutettavaksi arvopaperimarkkinalakia. Tällä kertaa taustalla ovat kansalliset sääntelytarpeet, ei EU-lainsäädännön täytäntöönpano.

Huomattavien omistus- ja ääniosuuksien ilmoittamista sekä julkista ostotarjousta ja tarjousvelvollisuutta koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että niitä sovellettaisiin säännellyn markkinan ohella myös monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä. Suomessa kyseessä on siis First North Finland -markkinapaikka. Lisäksi arvopaperimarkkinalain mukaista yksissä tuumin toimimisen käsitettä ehdotetaan selkeytettäväksi sekä laajennettavaksi Finanssivalvonnan mahdollisuutta päättää yksittäisissä tilanteissa, että kyse ei ole yksissä tuumin toimimisesta.

Esityksen tavoitteena on säännösten soveltamisalaa laajentamalla parantaa monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena olevien yhtiöiden sijoittajien sijoittajansuojaa sekä kaupankäynnin avoimuutta. Lisäksi tavoitteena on selkiyttää oikeus-tilaa yksissä tuumin toimivien henkilöiden osalta.

Talousvaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja puoltaa niiden hyväksymistä tietyin täsmäntävin muutoksin.

Esittelen nyt mietintöä yksityiskohtaisemmin:

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

Arvopaperimarkkinalain julkista ostotarjousta ja tarjousvelvollisuutta koskevien säännösten soveltamisalan laajentaminen ehdotuksen mukaisesti tarkoittaa käytännössä sitä, että monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä tehtäviin ostotarjouksiin sovelletaan useita sellaisia menettelytapasäännöksiä, joita ei nykyään tällaisella markkinalla sovelleta. Uudet velvoitteet koskisivat esimerkiksi ostotarjouksen tekijän tiedonantovelvollisuutta sekä tarjousasiakirjan sisältöä ja julkistamista koskevia vaatimuksia.

Lähes kaikissa asiantuntijalausunnoissa kannatettiin julkista ostotarjousta ja tarjousvelvollisuutta koskevien säännösten soveltamisalan laajentamista koskemaan monenkeskistä kaupankäyntijärjestelmää. Asiantuntijalausuntojen mukaan sijoittajien sijoittajansuoja monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä paranee uudistuksen seurauksena huomattavasti, koska ehdotetun sääntelyn mukaiset ostotarjoustilanteessa noudatettavat menettelytavat ovat ennakoitavia ja turvaavat sen, että kaikkia osakkeenomistajia kohdellaan tasapuolisesti. Lisäksi pakollista ostotarjousta koskevilla säännöksillä varmistetaan, että määräysvallan ylittäessä lain mukaiset raja-arvot enemmistöosakkaan on tarjouduttava lunastamaan muiden osakkeenomistajien osuudet käypään hintaan. Näin osakkeenomistajilla on aito mahdollisuus arvioida sijoitustaan muuttuneissa olosuhteissa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan ehdotus ei merkittävästi lisää yhtiöiden hallinnollista taakkaa, koska ostotarjoustilanne on useimmille yhtiöille hyvin harvinainen tai jopa ainutkertainen tilanne.

Talousvaliokunta pitää ehdotuksia perusteltuina. Valiokunta katsoo myös, että sääntelyn ulottaminen monenkeskisellä markkinapaikalla kaupankäynnin kohteena oleviin yhtiöihin on perusteltua monenkeskisen markkinapaikan kasvaneen merkityksen vuoksi. First North Finland -markkinapaikan kautta tapahtuva arvopaperikauppa on lisääntynyt viime vuosina merkittävästi. Kun vuonna 2012 kaupankäynnin kohteena olivat vain kolmen yrityksen osakkeet, tällä hetkellä yhtiöitä on jo yli viisikymmentä.

Julkista ostotarjousta ja tarjousvelvollisuutta koskevan sääntelyn soveltamisen kannalta merkityksellinen on tilanne, jossa henkilöiden katsotaan toimivan yksissä tuumin. Arvopaperimarkkinalain 11 luvun 5 §:n mukaan yksissä tuumin toimivia ovat henkilöt, jotka sopimuksen perusteella tai muutoin toimivat yhteistyössä osakkeenomistajan, ostotarjouksen tekijän tai kohdeyhtiön kanssa tarkoituksenaan käyttää tai hankkia merkittävää vaikutusvaltaa kohdeyhtiössä tai estää julkisen ostotarjouksen toteutuminen.

Sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa yksissä tuumin toimiviksi ei enää katsottaisi rahastoyhtiöitä ja sijoituspalvelujen tarjoajia tilanteissa, joissa ne voivat käyttää äänioikeuttaan emoyhtiöstä riippumatta. Emoyhtiö ei saa tällöin antaa suoria eikä välillisiä ohjeita tai yrittää muulla tavalla vaikuttaa harkintaan osakkeisiin liittyvän äänioikeuden käytöstä. Yksissä tuumin toimiviksi ei myöskään katsottaisi kolmannessa maassa toimiluvan saaneen rahoitusyhtiön tai sijoituspalvelun tarjoajaa ja sen emoyhtiötä, jos niiden kotivaltion sääntely vastaa arvopaperimarkkinalain vaatimuksia. Arvopaperimarkkinalaissa kuitenkin edellytetään, että emoyhtiö tekee Finanssivalvonnalle ilmoituksen, kun se aikoo soveltaa tällaista menettelyä. Kolmannessa maassa toimiluvan saaneen rahoitusyhtiön tai sijoituspalvelun tarjoajan kohdalla edellytetään vastaavassa tilanteessa Finanssivalvonnan myöntämää poikkeuslupaa. Lisäksi ehdotetaan laajennettavaksi Finanssivalvonnan mahdollisuutta yksittäistapauksissa päättää, että henkilöitä ei ole pidettävä yksissä tuumin toimivina.

Myös näitä ehdotuksia pidetään useissa asiantuntijalausunnoissa perusteltuina ja tarpeellisina. Finanssivalvonnalle annettava uusi määräysenantovaltuus tuo markkinatoimi-

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

joille läpinäkyvyyttä ja ennustettavuutta yksissä tuumin toimimisen arvioinnista ja arvioinnin perusteista.

Huomattavien omistus- ja ääniosuuksien ilmoittamista eli liputusvelvollisuutta koskevien säännösten soveltamisala laajennetaan koskemaan säännellyn markkinan ohella myös monenkeskisessä järjestelmässä kaupankäynnin kohteena olevia osakkeita. Näin pyritään turvaamaan sijoittajien tasapuolinen tiedonsaanti yhtiön omistus- ja äänivaltarakenteesta, jolla voi olla olennainen vaikutus osakkeen arvoon. Liputusvelvollisuuden laajentamisella pyritään myös lisäämään kaupankäynnin avoimuutta monenkeskisessä järjestelmässä. Liputusvelvollisuuden puuttumisen vuoksi ostotarjouksen tekijä on voinut kasvattaa omistustaan kohdeyhtiössä julkisuudelta piilossa.

Valiokunta pitää ehdotusta perusteltuna, koska näin voidaan merkittävästi parantaa sijoittajansuojaa sekä varmistaa ostotarjousten läpinäkyvyys. Ehdotus myös parantaa pienisijoittajien asemaa hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Ehdotuksen mukaan liputusilmoitusten julkistamisvelvollisuus on sillä kohdeyhtiöllä, jolle liputusilmoitus on tehty, mikä vastaa pörssiyhtiöiden voimassa olevaa sääntelyä. Asiantuntijakuulemisissa myös otettiin esille se mahdollisuus, jota osa lausunnonantajista kannatti, että liputusilmoitusten julkistaminen olisi jatkossa Finanssivalvonnan tehtävä. Me pohdittiin myös tätä asiaa, mutta päädyttiin mietinnössä esitetyn perustein siihen, että pitäydytään tässä hallituksen esityksessä ja että julkistamisvelvollisuus on nimenomaan kohdeyhtiöllä. En käy tässä puheenvuorossa niitä perusteluja sen tarkemmin läpi. Ne löytyvät mietinnöstä.

Muutamassa asiantuntijalausunnossa ehdotetaan liputusilmoitusten julkistamisajankohdan myöhentämistä niin, että määräaika liputusilmoituksen julkistamiselle olisi enintään kolme kaupankäyntipäivää. Valiokunta toteaa kuitenkin, että sijoittajien näkökulmasta on olennaisen tärkeää, että liputusilmoitukset julkistetaan viipymättä ja ehdotettua kolmea päivää lyhyemmässä ajassa.

Kaiken kaikkiaan valiokunta katsoo, että ehdotus parantaa sijoittajansuojaa, lisää markkinoiden avoimuutta ja tekee siten monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena olevien yhtiöiden osakkeista entistä houkuttelevampia sijoituskohteita. Valiokunta kiinnittää myös huomiota monenkeskisen kauppajärjestelmän tavoitteeseen kevyemmin säänneltynä markkinapaikkana alentaa yritysten listautumiskynnystä ja kannustaa myös pieniä ja keskisuuria yrityksiä listautumaan.

Lopuksi valiokunta pitää tärkeänä, että Suomen arvopaperimarkkinalainsäädännön ajantasaisuutta edelleen seurataan ja lainsäädäntöä uudistetaan markkinoiden kehityksen edellyttämällä tavalla. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.49 Juho Eerola ps: Kiitokset, herra puhemies! Ja kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle, edustaja Puistolle mietinnön esittelystä.

Tässähän tosiaan, kuten kuultiin, Arvopaperimarkkinayhdistyksen aloitteesta esitetään muutoksia Suomen tällaisen monenkeskisen kaupankäyntijärjestelmän eli First North Finlandin sääntelyyn. Tämän ehdotuksen mukaan nämä ostotarjoukset tulisi tehdä julkisiksi lisäämään tätä sijoittajansuojaa sekä edelleen avoimuutta, ja tätä pidän erittäin hyvänä.

Lisäksi nämä rajat ylittävät ostot johtaisivat sellaiseen tarjousvelvoitteeseen, joka sitten suojaisi edelleen näitä vähemmistöasiakkaita. Tätä sääntelyä muutettaisiin myös estämään

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

sellaista, mikä nyt on ollut voimassa — tai ei nyt voimassa mutta käytäntönä — tämmöistä niin sanottua yksissä tuumin -toimintaa, jossa osapuolet keskenään vaikuttavat tähän osto-tarjoukseen. Tätä pidän itse henkilökohtaisesti hyvin hienona uudistuksena tässä.

Sitten tätä liputussääntelyä, mistä puheenjohtaja Puistokin puhui tuossa, ehdotetaan es-tämään näitä tällaisia huomaamattomia yritysvaltauksia.

Arvoisa puhemies! Tämä ehdotus on saanut sekä kannatusta että myöskin kritiikkiä, mutta näitten hyötyjen, mitä tästä uskotaan koituvan, arvioidaan voittavan nämä haitat. Luin nämä valiokunnan muutosehdotukset, ja ne jopa täsmentävät tätä alkuperäistä, jo si-nällään hyvää esitystä näitten tarjousasiakirjojen julkistamisessa sekä ostotarjouksissa.

Lisäksi edelleen näitä voimaantulosääntöjä täsmennettiin valiokunnan ansiosta koske-maan omistus- ja ääniosuuksia sekä sitten edelleen osakkeenomistajiin rinnastettavia hen-kilöitä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

14.51 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitokset talousvaliokunnalle erittäin seikkaperäisestä ja hyvästä mietinnöstä, mutta erityiskiitos kyllä valiokunnan pu-heenjohtajalle oikein hyvästä esittelystä. Täytyy todeta, että harva valiokunnan puheenjoh-taja tässä salissa näin seikkaperäisesti omia mietintöjä esittelee, ja siitä iso kiitos, koska näin myös laajemmin tämä sali pääsee kärryille, mitä tosiasiallisesti ollaan nyt muuttamas-sa.

Kiinnittäisin myös huomiota siihen, että todella toivon, että tällä sääntelyllä — joka on perusteltua, ja on hyvä, että tämä lainsäädäntöhanke on nytkähtänyt eteenpäin — todella pystymme parantamaan nyt sijoittajansuojaa ja sitä kautta lisäämään markkinoiden avoi-muutta. Toivon mukaisesti tämä sitten johtaa yhä enenevässä määrin myös kaupankäynnin kasvamiseen, koska sehän on se tarkoitus, jota tälläkin esityksellä haetaan, että kun mark-kinoilla luottamus vahvistuu, niin toivon mukaan se lisää myös ylipäättänsä kaupankäyn-nin aktiivisuutta, ja sitä kautta se on meidän taloudelle ja talouden kasvulle erittäin myön-teinen asia. Senpä takia voi näitä muutoksia kyllä hyvin tukea.

Arvoisa puhemies! Puutun kyllä myös sitten tähän asiaan, jonka myös talousvaliokunta täällä mietinnössään lopulla nostaa esille ja enemmänkin katsoo sitten tulevaan, että ihan niin kuin valiokunnan puheenjohtaja tuossa kävi läpi, todella hallitus on asettanut työryh-män pohtimaan ylipäättänsä niitä muutoksia, joita mahdollisesti tässä lainsäädännössä tai muualla tulisi tehdä, jotta enenevässä määrin esimerkiksi juuri listautumiskynnystä voitai-siin madaltaa, tai ylipäättänsä millä tavoin voidaan finanssipolitiikan keinoin lisätä yritys-ten kasvuhaluutta tai helpottaa ehkä markkinaehtoisen rahoituksen saamista ja niin edelleen. Tätä työtä pidän kyllä erittäin tärkeänä, ja toivon, että tähän liittyviä esityksiä saamme käsittelyyn, koska on koko kansantalouden etu, mikäli meillä on hyvin aktiivinen kauppapaikka itsellämme ja yritykset haluavat listautua ja haluavat hakea sitä kautta kas-vua. Ja mikäli myös sijoittajat sitten tähän meidän järjestelmään luottavat ja haluavat täällä kauppaa käydä, niin siitä kyllä hyöttyy koko kansantalous. Tässä kyllä kannustan, että tämä hallituksen asettama työryhmä tuottaa myös sitten konkreettisia ehdotuksia, joita toivon mukaan pääsemme tässä talossa käsittelemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

14.54 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kyseessä on tosiaan lakiesitys, jolla laajennettaisiin ostotarjousten ja tarjousvelvollisuuden sekä merkittäviin omistusoikeuksien ja äänivallan muutoksiin liittyvän niin sanotun liputusvelvollisuuden soveltamisalaa niin sanottuun monenkeskiseen kaupankäyntijärjestelmään, käytännössä First Northiin. Nämä ovat hyvin kannatettavia muutosesityksiä, ja nämähän ovat nykyään jo voimassa pörssin pääyhtiöiden, päälistan yhtiöiden, osalta.

Kuten valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puisto tässä totesi, niin First North -listan yhtiöiden määrä on muutamassa vuodessa kasvanut huomasti. Se on noussut kolmesta yhtiöstä noin 50 yhtiöön. Nähdäkseni monet piensijoittajat ja varsinkin aloittelevat sijoittajat ovat sijoittaneet merkittäviä summia omasta varallisuudestaan näihin yhtiöihin, jotka hyvin usein ovat kasvuyhtiöitä. Niihin liittyy jo muutoinkin merkittävä sijoitusriski, kuten toki aina osakesijoitukseen liittyy, mutta kasvuyhtiöissä ja pienissä yhtiöissä ne riskit ovat usein jopa suurempia kuin päälistan yhtiöissä. Tältäkin osin on erittäin, erittäin tärkeää, että tätä sisäpiiritiedon julkisuusvaatimusta lisätään näissäkin yhtiöissä.

Katson, että tämä ehdotus parantaa suomalaisten piensijoittajien asemaa. Se ei kuitenkaan olennaisesti vaikeuta First North -listan yhtiöiden toimintaedellytyksiä, ne ovat edelleen merkittävästi kevyemmin säänneltyjä kuin päälistan yhtiöt. Onkin toivottavaa, että tämäkin esitys tuo mukanaan piensijoittajille hyviä edellytyksiä parantaa ja kasvattaa suomalaista kansankapitalismia ja tuoda myös yhtiöille lisää pääomaa. On nimittäin vaarana, että jos tätä uudistusta ei tehtäisi, moni piensijoittaja pettyisi, mikäli katsoisi, että sisäpiiritietoa on näissä First North -yhtiöissä käytetty hyväksi. Mielestäni tämä lakimuutos pienentää tätä riskiä hyvin olennaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

14.57 Helena Marttila sd: Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta oli tosiaan yksimielinen siitä, että tämä esitys parantaa sijoittajien suojaa ja lisää luottamusta markkinoilla, millä on varmasti positiivisia vaikutuksia, ja parantaa myös omistuksessa tapahtuvien muutosten läpinäkyvyyttä. Finanssivalvonnan tehtäväthän eivät sinällään tässä muutu, mutta valvontatoimenpiteiden määrä tulee lisääntymään, mikä tietysti on hyvä jatkossa ottaa huomioon esimerkiksi resurssikysymyksenä.

Esitys on kannatettava mutta sinänsä poikkeuksellinen, että aloite on tosiaan tullut markkinaosapuolilta. Tosiaan tämä talousvaliokunnan kanta siitä, että kuitenkin tämä ilmoittamisvelvollisuus on yrityksillä, on hyvin perusteltu. Tästä kohdeyritysten velvollisuudesta vielä, että heillä on oltava joka tapauksessa valmius tähän ilmoittamiseen, joten hallinnollinen lisätaakka on oletettavasti sen vuoksi melkoisen pieni. Varmasti on myös hallituksen linjan ja näiden aloitteen tekijöidenkin linjan mukaista, että ei tarpeettomasti lisätä tätä julkista hallintotaakkaa ja tässä tapauksessa Finanssivalvonnalle uusia tehtäviä.

Kiitän omalta osaltani valiokuntaa ja sen puheenjohtajaa rakentavasta yhteistyöstä tämän mietinnön osalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puisto, olkaa hyvä.

14.58 Sakari Puisto ps: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Savio otti esille, niin osakesijoittaminen tietysti sisältää riskejä, ja tällä monenkeskisellä kauppapaikalla

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

kasvuyhtiöiden riskit voivat olla suurempia ja osakkeet voivat olla myös vähemmän likviidejä.

Tosiaan myös nämä omistus- ja äänioikeusosuuksien muutokset voivat sisältää sisäpiiritietoa, ja sikäli liputusilmoitukset parantavat markkinoiden läpinäkyvyyttä.

Tämä esitys on hyvin perusteltu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 3/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys laiksi työntekijöiden lähettämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2023 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.59 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tässä on käsittelyssä siis työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan yksimielinen mietintö liittyen lakiin työntekijöiden lähettämisestä. Euroopan komissio on käynnistänyt Suomea vastaan rikkomusmenettelyt, jotka koskevat työntekijöiden lähettämistä koskevan täytäntöönpanodirektiivin sekä tieliikenteen liikkuvuuspakettia koskevan direktiivin kansallista toimeenpanoa, ja nyt tätä lakia muutetaan vastaamaan paremmin näiden direktiivien vaatimuksia. Eli tässä laissa on tarkoitus turvata se, että lähetetyt työntekijät voivat työskennellä Suomessa turvallisesti ilman pelkoa siitä, että heitä kohdellaan epäasiallisesti tai että heidän palkkansa tai heidän työolonsa ovat puutteellisia. Eli kyseessä on suojelua epäasialliselta kohtelulta.

Silloin, kun tätä täytäntöönpanodirektiiviä Suomessa oltiin tekemässä ja laittamassa täytäntöön, katsottiin, että Suomella ei ole syytä muutoin enää lainsäädäntöä kehittää, että meillä kyllä suojellaan työntekijöitä epäasialliselta kohtelulta. Meillähan on yhdenvertaisuuslaki, meillä on työsopimuslaki, ja nähtiin, että näillä keinoilla pystytään suojelemaan työntekijää, mutta Euroopan komissio antoi oman ilmoituksensa, ja siitä syystä tämä muutos tehdään sitten tähän lakiin. Eli on tärkeää, että jatkossakin työntekijän on turvallista työskennellä Suomessa ja että esimerkiksi lakiin kirjataan se, että lähettävän työnantajan tulee pitää kirjaa, esimerkiksi työaikakirjanpitoa, ja antaa palkkalaskelma muun muassa työsuojeluviranomaiselle, mikäli se koetaan tarpeelliseksi. Eli erittäin hyvä lakiesitys. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.01 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Ajattelin viitata tähän samaan asiaan, jonka myös edustaja Juvonen hyvin nosti esiin. Elikkä tausta sille, minkä takia me olemme tätä täällä nyt tänään käsittelemässä: sehän liittyy siihen, että komission mielestä me emme suojele lähetettyjä työntekijöitä, jos lainsäädännössä ei erikseen lue, että lähetettyjenkin työntekijöiden epäasiallinen kohtelu on kielletty. Nyt, ennen kuin tämä muutos menee voimaan, meillä lainsäädännössä on lähdetty siitä, että kaikki työntekijät, olivat sitten lähetettyjä tai eivät, ovat samalla viivalla ja kenenkään epäasiallista kohtelua ei suvaita. Mutta on varmasti perusteltua, että kirjaamme sitten vielä erikseen sen, että totta kai nämä samat asiat koskevat lähetettyjä työntekijöitä, ja nyt sitten tämän muutoksen pohjalta näin tapahtuu. Sinänsähän tämä varmasti juurikaan ei nykytilaa hirveämmin muuta, mutta on varmasti perusteltu ja hyvä muutos.

Puutun ainoastaan siihen kokonaisuuteen, joka täällä käydään lävitse, että lähetettyjen työntekijöiden osalta välillä tulee selvitettäväksi myös se, kumman maan ehtojen mukaan mennään. Tässähän pääsääntöisesti on tulkittu asia aina sen mukaan, mikä on suosiollisempi työntekijälle ja millä tavalla siinä maassa niin lainsäädäntö kuin voimassa olevat sopimukset toteavat. Varmasti tämä on kyllä sitten sellainen kokonaisuus, mikä tulevaisuudessa tulee muuttumaan monimutkaisemmaksi, niin kuin tiedämme. Ja nyt, työelämää kun ollaan uudistamassa monilta osin ja varsinkin paikallisen sopimisen laajentamisen osalta, varmasti työehtojenkin muutokset tulevat olemaan isompia, jolloin totta kai tälläkin on nyt sitten vaikutuksia esimerkiksi lähetettyihin työntekijöihin. Ja siltä osin on kyllä syytä sitten todella tarkkaan vastaisuudessa katsoa, mikäli hallituksen suunnitelmat eteenpäin menevät, millä tavalla näillä on vaikutuksia niin lähetettyihin työntekijöihin kuin varsinkin siihen, millä tavalla sitten kyetään huolehtimaan siitä, että epäasiallista kohtelua ei todellakaan suvaita, ja myös siitä, että lähetetyille työntekijöille tarjotaan se tuki ja turva, joilla he pystyvät sitten omia oikeuksiaan edistämään, mikäli sille tarvetta on.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 101/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdyn Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 89/2023 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2024 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Ensin päätetään työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön TyVM 2/2024 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. — Keskustelu, edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

Keskustelu

15.04 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Tällä päätöksellä on osuva ajankohta: hyvää Minna Canthin eli tasa-arvon päivää ja rasisminvastaista viikkoa kaikille!

Molempien teema-ajankohtien tavoitteena on tuoda toteutumaton tasa-arvo näkyväksi ja saada aikaan positiivinen muutos oikeuksien toteutumisessa. Näitä oikeuksia ovat myös työoikeudet, joita tässä nyt voimaan saatettavassa Kansainvälisen työjärjestö ILO:n yleis-sopimuksessa käsitellään. ILO:n kokouksessa 2019 päätettiin jo tästä sopimuksesta, ja se astui kansainvälisesti voimaan vuonna 21 ja nyt sitten Suomessa.

Olen iloinen, että näinkin haastavina työmarkkina-aikoina on asioita, joiden takana seisomme yhdessä täällä eduskunnassa. Suomi on sitoutunut YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin. Yksi näistä tavoitteista on ihmisarvoinen työ, ja ihmisarvoisen työn kanssa eivät ole yhteensopivia väkivalta ja häirintä, joita tämä sopimus nyt koskee.

Kestävän kehityksen ja yhteiskunnan saavuttaminen edellyttää kestävyiden kaikkien eri osa-alueiden huomioimista. Myös sosiaalinen puoli on tärkeä. Turvallinen, väkivallasta ja häirinnästä vapaa työympäristö on keskeinen osa ihmisarvoista työtä, jokaisen mahdollisuutta pärjätä, jaksaa ja menestyä työssään. Turvallinen työympäristö on olennainen osa työntekijän hyvinvointia. Väkivallan tai sen uhan kokeminen koskettaa kaikkia sukupuolia mutta korostuu naisilla, ja naisten kohdalla väkivallan tai sen uhan kasvu työelämässä on viimeisten 30 vuoden ajan ollut merkittävää Suomessa.

Sopimukseen liittymisen lisäksi tarvitsemme työelämässä arjen täytäntöönpanoa, riskiarvioita, työyhteisön toimivuuteen panostamista, tutkimusta, riittäviä resursseja ja oikeudellista yhteistyötä. Euroopan unionin perusoikeusviraston tutkimuksen mukaan Suomi on EU:n toiseksi turvattomin maa naisille. Suomessa naisista yli puolet, 57 prosenttia, on kokenut fyysistä väkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa tai uhkailua. Naisilla väkivallan tapahtumapaikkoina korostuvat kodit ja työpaikka. Naisvaltaisiin aloihin liittyy valitettavasti moni väkivallalle ja häirinnälle altistava piirre, kuten yksintyöskentely, työskentely ilta- tai yöaikaan, asiakkaan etuuksien tai oikeuksien valmistelu taikka päihtyneiden tai väkivaltaisten asiakkaiden tai asiakkaiden saattajien vastaanotto, palvelun antaminen ja muut tällaiset toimet. Häirintä on esimerkiksi opetuslalla ja monilla viranomaisilla laajentunut myös kiusatuksi tulemiseksi sosiaalisessa mediassa tai eri viestintäkanavissa. Riskialttiisiin aloihin kuuluvat naisvaltaisista aloista esimerkiksi terveydenhoitoala potilastyössä, sosiaalialan asiakastyö, hotelli- ja ravintola-ala, kaupanala sekä opetusala. Useimmilla näistä on myös työvoimapula. Alojen houkuttelevuuden säilyttämiseksi ja työssäjaksamisen vahvistamiseksi työturvallisuutta on vahvistettava.

On tärkeää, että sukupuolen perusteella tapahtuvaan väkivaltaan ja häirintään työelämässä puututaan. Sukupuolen ohella ja sen kanssa altistavia tekijöitä liittyy myös esimerkiksi ikään, toimintakykyyn, seksuaaliseen suuntautumiseen tai etniseen taustaan. Kun torjumme sukupuoleen kohdistuvaa syrjintää ja häirintää, on meidän torjuttava kaikkiin naisiin ja kaikkiin miehiin kohdistuvaa syrjintää ja häirintää.

Arvoisa puhemies! Väkivallan ja häirinnän poistamiseksi tarvitsemme normeja, joihin tukeutua, mutta pitkällä aikavälillä tarvitsemme myös perustavanlaatuisia muutosta yhteiskuntamme näkymättömissä rakenteissa. Väkivalta ja syrjintä kumpuavat meidän arvoista ja asenteista. Jotta voimme torjua niitä ja päästä kaikille turvalliseen työelämään, on meidän kyettävä rakentamaan myös turvallista yhteiskuntaa. Samalla kun luomme normistoja ja suosituksia, on meidän puututtava väkivallan ja häirinnän juurisyihin.

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

15.09 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on siis työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö. Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdyn Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimuksen numero 190 sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Tämän yleissopimuksen tarkoituksena on suojella työntekijöitä ja muita työelämässä toimivia henkilöitä väkivallalta ja häirinnältä.

Aihe on todellakin tänään hyvä. Hyvää Minna Canthin päivää kaikille! Sieltä Pohjois-Savosta Minna Canth on lähtenyt toimimaan ja saanut paljon hyvää aikaiseksi tasa-arvon eteen.

Arvoisa puhemies! Asiantuntijalausunnoissa, joita annettiin etukäteen tähän hallituksen esitykseen, kannettiin huolta siitä, että väkivaltaa ja häirintää vastaan ei ole riittävää suojaa työntekijöillä, että se ei ole riittävällä tasolla. Me puhumme henkisestä ja fyysisestä väkivallasta työpaikoilla, ja kyllä sille on saatava stoppi ja nollatoleranssi.

Tulee hyvin paljon viestejä ihmisiltä liittyen työpaikkakiusaamiseen. Mitä se siellä työpaikalla konkreettisesti on? Se on tiedon panttaamista. Se on sitä, että työtehtävät jaetaan epätasaisesti. Se on henkistä, fyysistä väkivaltaa, kiusaamista. Se on ehkä myös sitä, että johtajuus ei ole hallussa ja johtajat eivät näe eivätkä kuule. Johtajat tarvitsevat koulutusta, jotta pystyvät johtamaan työntekijöitään.

Arvoisa puhemies! Väkivallan ja häirinnän uhka monella alalla tänä päivänä on arkea. Niin palveluala, opetusala, sosiaalitoimi kuin terveydenhuoltokin ovat niitä sektoreita, joilla tavallinen työntekijä joutuu kohtaamaan tavallisilta asiakkailta häirintää tai jopa väkivaltaa, ja tämäkin on saatava loppumaan. Erityisesti nostan esiin yöaikaiset tilanteet Suomessa. Esimerkiksi yöhoitajien rooli: siellä ollaan yksin, ja apu on ehkä kännykän päässä ja välttämättä heti ei ole saatavilla. Kyllä täytyy yhdessä pohtia näitä keinoja, millä tavalla. Paljon puhutaan digitaalisesta valvonnasta ja digitaalisuuden käyttämisestä esimerkiksi terveydenhuollossa. Kyllä, jonkunlaisia paniikkinappuloita ja hätäapuhälyttämiä sielläkin tarvitaan, jotta voidaan sitten saada sinne esimerkiksi vartijoita. Monet yksityiset palvelusektorin toimijat ovat tehneet sopimuksia vartiointiliikkeiden kanssa, ja tarvittaessa esimerkiksi yöaikaan voivat tulla hyvinkin nopeasti paikalle.

Hallituksen esitys on hyvä — yhteiset toimet hyvän työelämän puolesta koko Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.12 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tänään olemme erittäin tärkeän asian äärelä. Nyt kun olemme vihdoinkin saattamassa voimaan tätä kansainvälistä sopimusta, joka siis liittyy nimenomaan kaiken väkivallan ja häirinnän poistamiseen työelämässä, erityisen sopivasti tämä osuu myös vielä tähän Minna Canthin päivälle.

Arvoisa puhemies! Tämä yleissopimushan on kohtuullisen merkittävä siinäkin mielessä, että tämä on ensimmäinen kansainvälinen ja oikeudellisesti sitova instrumentti, joka koskee nimenomaan työelämässä tapahtuvaa väkivaltaa ja häirintää sekä niiden torjumista. Siinä mielessä hyvin merkittävällä asialla olemme tänään koolla, ja on erityisen hienoa nähdä, että me kykenemme tämän yksimielisesti viemään eteenpäin. Se antaa vahvan signaalin myös tämän talon ulkopuolella, että Suomessa on nollatoleranssi kaikelle väkivallalle ja häirinnälle työelämässä.

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä keskustelussa kuulumme jo aikaisemmilta puhujilta, edelleen työelämässämme on epäkohtia, joita tämäkin sopimus nimenomaan koskettaa, ja tarvitsemme todella toimenpiteitä, jotta väkivaltaa ja häirintää pystymme työelämästä tehokkaasti kitkemään. Erityisen tärkeää tämä on senkin takia, kun nyt keskustelemme Minna Canthin päivänä, että valitettavasti monet työelämään liittyvät epäkohdat koskettavat enenevässä määrin enemmän naisia kuin miehiä, ja siltäkin osin tällä on myös hyvin vahva tasa-arvoulottuvuus.

Arvoisa puhemies! Ajattelin tähän loppuun vielä todeta sen saman toivomuksen, jonka totesin itse asiassa jo tämän asian lähetekeskustelussa, ja se liittyy siihen, että vaikka muutoin meillä nyt tällä hetkellä työmarkkinajärjestöt ja maan hallitus eivät ehkä ole aivan kuin paita ja peppu ja näyttäisi, että olisi jonkunäköistä erimielisyyttä, niin toivoisin, että tämän aihekokonaisuuden osalta, missä nimenomaan puhutaan tästä häirinnän ja väkivallan torjumisesta, mikä liittyy työelämään, kyettäisiin yhä enenevässä määrin myös yhteistointintaan ja kyettäisiin yhdessä miettimään niitä keinoja, joilla me voisimme konkretisoida nyt tämän sopimuksen niin, että se myös menee arkeen. Voisi kuvitella, että tämä on myös sellainen aihekokonaisuus, josta todella sekä työnantajat että työntekijäjärjestöt ja maan hallitus ovat samaa mieltä, ja tämä voisi varmasti olla osittain myös sellainen asia, että kun joskus sitten toivon mukaan tästä turbulenttisesta tilanteesta siirrytään eteenpäin, tämä nostettaisiin yhteisen tekemisen kohteeksi ja lähdetäisiin tätä konkretisoimaan niin, että tämä todella jokaisella työpaikalla myös näkyisi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 89/2023 vp tarkoitetun yleissopimuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 89/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 106/2023 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 2/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.16 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies, arvoiset kansanedustajat! Tämän istunnon alussa käsiteltiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelyä, ja siinä yhteydessä käytin puheenvuoron, jossa yleisellä tasolla kiinnitin huomiota tietojen kulkeu-

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

tumiseen riittävällä tavalla sosiaali- ja terveysviranomaisten kesken ja myös sosiaali- ja terveysviranomaisten ja muiden vaitiolovelvollisten viranomaisten kesken. Tarkoitin tällöin esimerkiksi poliisia ja koulua.

Herra puhemies! Nyt käsittelyssä on laki eräistä paloturvallisuuslaitteista, ja nyt puhun samasta asiasta eli tietojen saamisesta ja tietojen saamisesta nimenomaan viranomaisille, kun he huolehtivat omasta valvontatehtävästään. Paloturvallisuuslaitteiden valvonnassahan on viime kädessä kyse äärimmäisen tärkeistä asioista: ihmisten turvallisuudesta, viime kädessä hengestä ja terveydestä. Jos ensimmäinen asia, mitä silloin istunnon alussa käsitelmin, käsitteli tätä tiedonkulkua ja tässä olevia ylikireitä tulkintoja, sanotaanko, juristikielillä ”in abstracto” eli yleisellä tasolla, niin nyt otan tämän nyt käsittelyssä olevan esityksen käsittelyyni ”in concreto” eli esimerkkinä siitä, minkälaisilla lähes naurettavilla säännöksillä kiristetään tai ylläpidetään kireää tulkintaa tietojen kulkeutumisesta viranomaisille.

Tässä paloturvallisuuslaitteista annetussa laissa hallitus esitti 46 §:ää, jonka otsikko oli: ”Viranomaisen oikeus saada tietoja.” Hallitus esitti, että pykälä kuuluisi seuraavasti: ”Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, oikeus saada välttämättömiä tietoja tämän lain noudattamisen valvontaa varten ja muun tässä laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi välttämättömät tiedot asennus- ja käsissammutinliikkeen toiminnanharjoittajalta ja vastuuhenkilöltä, tarkastuslaitokselta sekä paloilmioittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston haltijalta, jota tämän lain velvoitteet koskevat.” Tämä oli siis hallituksen esitys — oikeus saada välttämättömiä tietoja ja tietoja, jotka ovat välttämättömiä tämän valvontatehtävän suorittamiseksi.

Kelpaisiko tämä eduskunnan hallintovaliokunnalle, jossa itsekin olen jäsen? Ei kelvannut. Kuulostaa ristiriitaiselta, kun olen itsekin jäsen, mutta se, miksi ei kelvannut, selviää kohta. Nimittäin hallintovaliokunta kirjoitti tämän saman pykälän, siis 46 §:n, seuraavaan muotoon, muuttaen siis hallituksen esitystä: ”Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tämän lain valvontaa varten välttämättömät tiedot”, ja sitten täsmennystä, ”paloilmioittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennus-, huolto- ja tarkastustöistä sekä sammuttimien huolto- ja tarkastustöistä asennusliikkeen ja käsissammutinliikkeen toiminnanharjoittajalta, vastuuhenkilöltä ja tarkastuslaitokselta sekä paloilmioittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston haltijalta, jota tämän velvoitteet koskevat.”

Eli pykälää, joka koski viranomaisten oikeutta saada tietoa, täsmennettiin eduskunnan hallintovaliokunnassa. Miksi, kun tuntuu, että tuo pykälä oli ihan riittävän täsmällinen? No siksi — ja nyt tulee suoraa sitaattia hallintovaliokunnan mietinnöstä: ”Ehdotetulla sääntelyllä turvataan viranomaisen tiedonsaantioikeus viranomaisen lakisääteisten tehtävien hoitamista varten, ja siitä syystä sääntely on välttämätöntä. Hallintovaliokunta kuitenkin katsoo, että säännös on ehdotetussa muodossa liian väljä. Tiedon luovuttajan voi olla vaikea arvioida, onko jokin tieto välttämätön valvonnan kannalta. Tämä korostuu, jos tiedonsaantioikeus koskee arkaluonteisiksi luettavia tietoja.” Eli hallintovaliokunnan mielestä liian väljä. Oikeusministeriö ollessaan kuultavana eduskunnan hallintovaliokunnassa kiinnitti tähän huomiota.

Ja nyt tulevat ne hallintovaliokunnan varsinaiset perustelut: ”Hallintovaliokunta toteaa, että perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään (15/2018) kiinnittänyt huomiota siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluo-

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

vuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta tarpeellisiin tietoihin, jos tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyn on valiokunnan mukaan pitänyt sisällyttää vaatimus tietojen välttämättömyydestä jonkin tarkoituksen kannalta (esimerkiksi PeVL31/2017 ja 17/2016). Perustuslakivaliokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne ovat sidottu välttämättömyyskriteeriin.” Ja sitten luetellaan useita PeVin lausuntoja.

Siis perustuslakivaliokunta on omaksunut erittäin tiukan käytännön tietojen luovuttamiseen viranomaiselle ja tietojen luovuttamiseen viranomaisten kesken. Niinpä hallintovaliokunta kirjoittaa: ”Hallintovaliokunta toteaa edellä todetun perusteella, että vaikka kyse on viranomaisen valvonta- ja muun toimivallan käyttämiseen liittyvästä tiedonsaantioikeudesta, jota voi usein olla haastavaa täsmentää lainsäädännön tasolla, ehdotettua tiedonsaantioikeutta on täsmennettävä.” Siis on täsmennettävä, koska, kuten oikeusministeriö valiokunnalle kertoi, perustuslakivaliokunta on omaksunut näin tiukan linjan.

Herra puhemies! Tässä on kyse ihmisten hengestä ja terveydestä. Tällainen saivartelu, mitä PeV harrastaa, on aivan ylimitoitettua. Ja toistan toiveeni siitä, että perustuslakivaliokunta väljentäisi tulkintalinjaansa, joka on siis tulkintalinja. Eihän perustuslaissa tietenkään sanota asiasta tarkalleen ottaen yhtään mitään.

Herra puhemies! Onneksi hallintovaliokunnan mietinnössä on myös seuraava virke: ”Toisaalta hallintovaliokunta korostaa yleisellä tasolla, että riittävä ja tarkoituksenmukainen tiedonkulku viranomaisten välillä ja viranomaisille on turvallisuuden kannalta tarpeellista.” Toivon, että hallitus ja kaikki muut tahot noudattavat tai ottavat huomioon, herra puhemies, — ottavat huomioon — tämän lukemani viimeisen virkkeen hallintovaliokunnan mietinnöstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

15.24 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on siis hallintovaliokunnan yksimielinen mietintö liittyen paloturvallisuuslaitteisiin, eli esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräistä paloturvallisuuslaitteista.

Tässä laissa säädetään rakennuksiin asennettavien paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen vaatimuksista sekä näiden laitteistojen asennus- ja huoltotöistä ja tarkastuksista, ja laissa säädetään myös käsisammuttimien tarkastuksesta ja huollosta. Lisäksi lakiin sisältyy velvoitteet viranomaisten tehtävistä ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimivaltuuksista sekä laitteistojen asennus- ja huoltotöistä ja tarkastuksista.

On todella tärkeää, että Suomessa panostetaan paloturvallisuuden parantamiseen ja ennaltaehkäistään palokuolemia. Monet palovahingot ja tapaturmat sattuvat siitä syystä, että asunnosta puuttuu palovaroitin, tai jos se siellä katossa on, siellä ei ole pattereita. Eli on tärkeää, että huomioidaan paloturvallisuudessa asukkaiden turvallisuus huolehtimalla siitä, että asunnoissa on palovaroittimet. Erityisen tärkeää tämä on ikääntyneiden kohdalla, heidän kohdallaan, joilla on mahdollisesti liikuntaesteitä, liikuntavammoja ja jotka eivät pääse sieltä asunnostaan niin nopeasti ulos. Kun monet ikääntyneet tänä päivänä asuvat omissa kodeissaan, on paljon muistisairaita, jotka asuvat omissa kodeissaan, on tärkeää, että kiinnitämme huomiota siihen, että heillä on kodissa turvallista olla.

Tässä edustaja Zyskowiec nosti esille tämän tiedon luovuttamisen ja sen, miten hallintovaliokunta täsmensi mietinnössään lakipykälää. On totta, että kun puhutaan tiedon luo-

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

vuttamisesta, niin jos puhutaan siitä, että luovutetaan välttämätöntä tietoa, niin voi olla niin, että tiedon luovuttajan voi olla todella vaikea arvioida sitä, onko jokin tieto välttämätöntä valvonnan kannalta vai ei — eli mikä tieto on välttämätöntä ja mikä ei. Pidän itse tärkeänä, että pienikin tieto viedään eteenpäin ja ollaan valppaina hyvissä ajoin, jotta voidaan turvata turvallinen asuminen kodeissa mutta myös laitoksissa ja erityisesti myös oppilaitoksissa, kouluissa, terveydenhuollossa, koska sielläkin tapahtuu palotapaturmia. Esimerkiksi vanhusten hoivaosastolla tällainen palotapaturma on erittäin kohtalokas erityisesti vaikkapa yöaikaan, mistä esimerkiksi jo edellisessäkin lakiesityksessä puhuttiin: yöaikaisesta hoidosta, kun hoitajat toimivat monesti työpaikoilla yksin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.27 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kyse on siis hallituksen esityksestä laiksi paloturvallisuuslaitteista ja siihen liittyvistä laeista.

Edustaja Zyskowicz esitti äsken tuolla pöytäkirjassa hallintovaliokunnan esityksen siitä, että viranomaisien oikeus pitäisi olla saada tietoa täsmennettynä. Se oli niin perusteellinen selvitys edustajalta, että voin kyllä yhtyä siihen, että tämä on niin tärkeä asia, että kyllä toivoisi, että tämä otettaisiin huomioon. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 106/2023 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2023 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.29 Saku Nikkanen sd: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä oleva lakiesitys julkisten hankintojen ja sopimusten muuttamiseksi on sinänsä kaikin puolin kannatettava. Julkisten hankintojen yhteydessä esiintyviä väärinkäytöksiä on kaikin tavoin estettävä ennalta, ja tämä esitys sinällään myös auttaa tässä. Meillä on paljon esimerkkejä siitä, miten

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

julkisia hankintoja on, voi sanoa, väärinkäytetty, ja niissä on myöskin mahdollisuus korruptioon.

Mutta samalla, kun me teemme muutoksia hankintalakiin estääksemme väärinkäytöksiä, meidän tulisi myös käyttää jonkun verran aikaa ja ajatusta siihen, miten me voisimme hankintalakia muuttaa sellaiseen muotoon, että me saisimme siitä tehokkaampaa ja pystyisimme myös tarjoamaan kotimaisille ja pienemmille yrityksille mahdollisuuksia julkisissa kilpailutuksissa pärjätä. Sen takia toivonkin, että hallitus ottaisi tämän hankintalain vielä uudelleen käsittelyyn ja tekisi toimia sen eteen, että tämä laki palvelisi paremmin myös meidän paikallisia, lähellä olevia yrityksiä.

50 miljardin hankinnat ovat valtavan suuri määrä vuositasona, ja tässä olisi varmasti paljon parannettavaa. Paikallisilta yrityksiltä tulee paljon viestejä siitä, miten kotimaiset yritykset eivät pärjää tässä kilpailussa. Totta kai meillä on EU:n yhteiset markkinat ja näin, ja meidänkin tarvitsee myöskin vientiin saada tarjottua, mutta on myöskin paljon sellaista, että hankitaan puistonpenkkejä Turun torille Kiinasta tai Kansallismuseon huonekaluja Puolasta, ja välillä tuntuu siltä, että onko se ihan tarkoituksenmukaista.

Paljon puhutaan myös hankintaosaamisen puutteesta. Toki varmasti näinkin on, mutta kyllä meidän hankintalaki on myöskin todella haastava siinä mielessä, että pystyisi jollain muullakin tavalla kilpailussa pärjäämään kuin pelkällä hinnalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.31 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kokonaisuudessa todella olemme nyt hankintalakia muuttamassa siten, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivalta jonkun verran kasvaa, tai oikeastaan niin, että heillä olisi nyt sitten riittävä aika toteuttaa omaa tehtäväänsä, ja tällähän pyritään nimenomaan tehostamaan julkisten hankintojen valvontaa. Voi varmasti ajatella, niin kuin tässä edellä on todettu, että aivan perusteltua ja hyvä esitys.

Arvoisa puhemies! Ajattelin tässä yhteydessä vielä todeta todella tästä hankintalakikokonaisuudesta, että tähän oikeastaan joka vaalikausi täällä tavalla tai toisella on muutosten paineen alla ollut. Milloin kysymys on ollut siitä, että sitä on haluttu uudistaa direktiivin muuttuessa tai tiukentaa jopa enemmän kuin direktiivi pakottaisi meidät tiukentamaan, milloin sitten julkisten hankintojen säästöpotentiaali on ollut se asia, jota on haluttu lähteä selvittämään, että voisiko lainsäädännön muutoksilla saada tässä tehokkuutta, tai oli se sitten ne asiat, joita tässä esimerkiksi edustaja Nikkanen nosti esille, että millä tavalla pystytään tukemaan niin paikallista kuin alueellista tuotantoa ja voidaanko hankintoja keskittää. Tältä osin voikin todeta, että hankintalaki on tällainen toiveiden tynnyri, johon monesti aika paljon odotuksia asetetaan.

Arvoisa puhemies! Se, mikä meillä monesti unohtuu, on se, että kun me lainsäädäntöä muutamme, pitäisi aina kyetä myös arvioimaan, mihin tämä vaikuttaa. Otan tästä nyt yhden esimerkin, joka liittyy nimenomaan tähän hankintalakikokonaisuuteen: Vaalikaudella 15—19 tämä sali päätti, että tiukennetaan hankintalakia enemmän kuin todella hankintadirektiivi edellytti, nimenomaisesti liittyen tähän julkisten yksiköiden ulosmyyntioikeuteen. Silloin jo todettiin, että kun tämä tiukennus nyt sitten tehdään, se luultavasti johtaa siihen, että eri toimijat alkavat enenevässä määrin hyödyntämään niin sanottuja in-house-menetelmiä. No, nyt sitten tulemme vaalikauteen 23—27, ja mikä täällä on edessä? Niin kuin hallituksen ohjelmasta olemme lukeneet, hankintalakia pitäisi jälleen tiukentaa ja puuttua nyt sitten näiden in-house-menetelmien käyttöön, ja tähän aiheuttaa nimenomaan sellaisen

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

noidankehän, että aina kun sääntelyä yritetään tiukentaa, toimijat kyllä sitten löytävät uudet mahdollisuudet aina toimia, ja sitten taas olemme siinä pisteessä, että lainsäädännön tiukentamista vaaditaan.

Senpä takia, arvoisa puhemies, tässä kokonaisuudessa, kun puhutaan hankintalain muutoksesta, toivon, että harkitsemme vakaasti, minkälaisia muutoksia tarvitaan. Ehkä nyanssina voi todeta, että se kritiikki, jota näitä in-house-toimijoita kohti on todettu, on varmasti ihan paikallaan, ja tästähän vaikkapa markkinaoikeus juuri nelisen päivää sitten on kertonut omasta päätöksestään, mikä on liittynyt yhden hyvinvointialueen toimintaan. Siltä osin voidaan todeta, että ihan nykyisenkin lainsäädännön mukaan näissä voidaan kyllä menetellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

15.34 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on talousvaliokunnan yksimielinen mietintö liittyen julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin eli niin kutsuttuun hankintalakiin sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin eli niin kutsuttuun erityisalojen hankintalakiin.

Ehkä muutama toteamus hankintalaista ja niistä probleemista ja ongelmista, mitä se sisältää: Kun tehdään hankintoja, tulisi huomioida se, että hinta ei aina ratkaisisi sitä, mitä valitaan, vaan laadunkin pitäisi olla merkittävä tekijä. He, jotka tekevät näitä hankintoja, tarvitsevat edelleenkin koulutusta ja ohjausta siinä, miten hankintoja tehdään, sillä kentällä on ihan oikeasti pelkoa siitä, että jos tekee virheen hankintaa tehdessään, joutuu markkinaoikeuteen — pelkäävät tekevänsä virheen — ja silloin monta kertaa käy juurikin niin, että valitaan se halvin, hinnaltaan edullisin, ja ei välttämättä saadakaan niin hyvää kuin pitäisi. Eli laadulla on suurta merkitystä.

Väärin tehty hankinta, hankintalakia vastaan, ehkä viimeisin esimerkki: Hieman 100 000 euroa ylittänyt summa Keravalla, tilattiin jumppakeppejä. Asiastahan on nyt siellä todettu, että väärin on tehty. Tällä tavalla sitten nousee julkisuuteen näitä tapauksia, jotka ovat tietenkin ikäviä — ehkä huolimattomuuttaan, tietämättömyyttään tehtyjä, mutta kuitenkin erittäin ikäviä niille, joille nämä sattuvat.

Eli on tärkeää, että hankintalakia noudatetaan. On tärkeää, että lainsäädäntöä kehitetään erityisesti osaamisen kannalta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.37 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Hallitus tekee paljon töitä parantaakseen hankintalakiin liittyviä asioita. Julkiset hankinnat puhuttelevat hyvin paljon, ja nyt kun puhutaan ja on noussut hyvin kärkeen huoltovarmuus ja omavaraisuus, niin otan esiin kotimaisen ruuantuotannon ja julkiset hankinnat siinä.

On todella tärkeää, että pyritään siihen, että meidän laitoksissamme olisi kotimaisuusaste erittäin korkea, kun tarjotaan aterioita. Nyt on sellainen ongelma, että kannattavuus on valtavan veitsenterällä nyt viljelijöillä ja tuottajilla, ja se johtuu paljon myös siitä, että meidän maahamme tulee paljon elintarvikkeita, joita ei ole tuotettu samoilla kriteereillä kuin suomalainen ruoka ja elintarvike. Näin ollen myös näissä meidän julkisissa hankinnois-

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

samme ruuan suhteen pitäisi myös laitoksille olla kriteeri, että se ruoka, mitä siellä tarjoillaan, on tuotettu samoilla kriteereillä kuin kotimainenkin ruoka ja elintarvike.

Tämä tulee olemaan varmaan hallituksen yksi asia, mitä viedään eteenpäin, ja siihen pitää kannustaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.38 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä edellä sekä edustaja Elomaa että edustaja Juvonen nostivat esille erittäin tärkeän asian liittyen näihin hankintoihin, ja se oli se, että pelkästään hinnan ei pidä ratkaista, vaan laadullakin pitää olla merkitystä. Se on varmasti sellainen asia, josta täällä enenevässä määrin samaa mieltä ollaan. Sitten, totta kai, tulee se haaste, että kun monesti näiden julkisten hankintojen säästöpotentiaali on se, mitä täälläkin moni kansanedustaja aina haluaa, että voitaisiinko vähän näitä hankintoja vielä tehostaa, elikkä nimenomaisesti voitaisiinko saada hankittua sama tavara mutta entistä halvemmalla. Tämä on, totta kai, tärkeä pyrkimys tilanteessa, jossa meidän julkinen talous on siinä kunnossa kuin on, mutta on syytä muistaa todella, että pelkästään siihen hintaan takertuminen ei todellakaan takaa sitä, että hankittaisiin kestäviä ja laadukkaita palveluita ja tavaroita, jotka todella sitten palvelisivat tarkoitustaan. Toivon todella, että tämä asia tässä asiakokonaisuudessa nyt muistetaan.

Arvoisa puhemies! On ehkä vielä syytä todeta se, että se, millä keinoin varmasti tämän hankintalain muuttamisellakin voitaisiin lisätä tehokkuutta saada, on juuri se, minkälainen osaaminen meillä ylipäättänsä eri hankintayksiköissä on, voidaanko sitä kehittää, voidaanko siihen esimerkiksi lainsäädännöllä jonkunäköisiä muutoksia saada aikaiseksi. Toinen liittyy sitten siihen, millä tavalla annamme näille hankintayksiköille kuitenkin tarpeeksi vapauksia ja mahdollisuuksia toteuttaa ne hankinnat parhaalla mahdollisella tavalla, koska esimerkiksi nyt tässä kysymyksessä, jota me tässä käsittelemme, tällä pyritään viime kädessä nimenomaan myös rajoittamaan hankintayksiköiden toimintamahdollisuuksia ja toisaalta annetaan lisää toimintavaltuuksia kilpailu- ja kuluttajaviranomaisille. Olisi tärkeätä miettiä myös meidän hankintayksiköitä, jotka välillä ovat pieniä, kun puhutaan yksittäisistä kunnista yksittäisissä hankinnoissa, ja sitten on, totta kai, suurempia, kun puhutaan isoista vaikka puitesopimuskokonaisuuksista, joihin useampi toimija on liittynyt. Näissä kokonaisuuksissa varmaan sen hankinnan toteuttaminenkin on hyvin erityyppistä. Senkin takia on tärkeätä, että kun lainsäädäntöä muutetaan, niin nämä erilaiset tilanteet otetaan sitten huomioon, jotta emme vaan päädy siihen, että jatkossa pelkästään hinta ratkaisee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 102/2023 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 20.3.2024 klo 14.00.

Pöytäkirja PTK 24/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Tämä täysistunto on päättynyt. Hyvää Minna Canthin päivää kaikille!

Täysistunto lopetettiin klo 15.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen